Tolga kommune

Budsjett 2020

og

Økonomiplan og Handlingsprogram 2020-2023

Kommunestyrets vedtak av 16.12.19

Innhold

Rådmannens forord 5
1. Mål, rammer, føringer, nye tiltak og vesentlige økninger i drifts- 7
utgiftene, tiltak/ grep for å bringe budsjettet i balanse 7
1.1 Mål 7
1.1.1 Økonomiske mål og handlingsregler 8
1.2 Rammer 9
1.3 Føringer 10
1.4 Tiltak og grep for å bringe budsjettet i balanse 12
1.5 Rådmann, stab og støtte, politisk og felleskostnader 13
1.6 Sektor Oppvekst 13
1.7 Sektor Velferd 14
1.8 Sektor Samfunnsutvikling 15
2. Utredningsoppgaver/gjennomføringsoppgaver 16
3. Beskrivelse av sektorene/enhetene 18
3.1 Rådmann med stab og støtte, politikk og felleskostnader 18
3.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats 18
3.1.2 Økonomisk ramme 2020 – 2023, Rådmann med stab og støtte, politikk og 18
felleskostnader 18
3.2 Sektor – Samfunnsutvikling 20
3.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren 21
3.2.2 Økonomisk ramme 2020 – 2023 samlet for sektor Samfunnsutvikling 21
3.2.1 Kultur og utvikling 22
3.2.2 Landbruk og næring 23
3.2.3 Plan 24
3.2.4 Teknisk 25
3.3 Sektor – Oppvekst 26
3.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren 27
3.3.2 Økonomisk ramme 2020 – 2023 samlet for sektor Oppvekst 27
3.3.1 Tolga skole 28
3.3.2 Vingelen skole og barnehage 29
3.3.3 Tolga kulturskole 30
3.3.4 Barnehagene i Tolga 31
3.4 Sektor – Velferd 32
3.4.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren 34
3.4.2 Økonomisk ramme 2020 – 2023 samlet for sektor Velferd 35
3.4.1 Helse 36

3.4.2 Institusjon ... 37
3.4.3 Re-/habilitering og mestring ... 38
3.4.4 Flyktningetjenesten ... 39
3.5 Interkommunale samarbeid Tolga kommune inngår i ... 40
4. Generelle rammebetingelser ... 42
4.1 Befolkningsutvikling ... 42
4.2 Økonomiske rammebetingelser ... 44
4.2.1 Kommunesektorens samlede inntekter ... 44
4.2.2 Skatt og rammetilskudd ... 44
4.2.3 Eiendomsskatt ... 44
4.2.4 Driftsinntekter ... 45
4.2.5 Lønns- og prisvekst ... 45
4.2.6 Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene ... 45
4.2.7 Øvrige driftsutgifter ... 46
4.2.8 Rente- og avdragsutgifter ... 46
5. Investeringsprosjekter i 2020-2023 ... 47
5.1 Investeringsprosjekter i 2020 ... 47
5.1.1 Prosjektleder ... 47
5.1.2 Tolga sykehjem, nye senger ... 47
5.1.3 Digitalisering av byggesaksarkiv ... 47
5.1.4 Renholdssoner ... 47
5.1.5 Renholdsmaskiner ... 47
5.1.6 Damanlegg og demning i Store Tallsjø ... 48
5.1.7 Chrome book ... 48
5.2 Investeringsprosjekter i 2021-2023 ... 48
5.2.1 Tolga sykehjem, utbedringer sykehjemsfløy ... 48
5.2.2 Lift teknisk ... 48
5.2.3 Digitalisering av byggesaksarkiv ... 48
5.2.4 Crome book ... 49
5.2.5 Ventilasjonsaggregat gymbygg utskifting ... 49
5.2.6 Renholdsmaskiner ... 49
5.2.7 Bibliotek selvbetjentløsning ... 49
5.3 Investeringer – VAR-område – selvkost 2020 ... 50
5.3.1 Vannledninger Tolga vest ... 50
5.3.2 Ledningsnett Sjukehusmoen og Kråkmoen. ... 50
5.3.3 Næringsområde sør for Finden. ... 50
5.3.4 Forprosjekt jordrenseanlegg ved Tolga Næringspark ... 50

5.4 Investeringer – VAR-område – selvkost 2021-2023 50
5.4.1 Tak – høydebasseng på vestsiden 50
5.4.2 Ny slamvogn 50
5.4.3 Vannledninger Tolga vest 51
5.4.4 Næringsområde sør for Finden. 51
5.4.5 Tak –høydebasseng på Hamran. 51
6. Vedlegg 52
6.1 Budsjettskjemaer 52
6.1.1 Driftsoversikt 2020-2023, budsjettskjema 1 A 52
6.1.2 Driftsoversikt 2020-2023, budsjettskjema 1 B 53
6.1.3 Investeringsbudsjett 2020-2023, budsjettskjema 2 A 54
6.1.4 Investeringsbudsjett 2020-2023, budsjettskjema 2 B 55
6.1.5 Investeringsbudsjett 2020-2023, budsjettskjema 2B– VAR (selvkost) 56
6.2 Gebyr og betalingssatser 57

Rådmannens forord

Budsjett og økonomiplan er rådmannens viktigste arbeidsdokument der kommunestyret i sitt vedtak legger rammer for nivå og fordeling av ressurser til de ulike tjenesteområdene. Det overordnede målet med rådmannens budsjettforslag er å sørge for at kommunen har en sunn økonomi som sikrer innbyggerne et godt tjenestetilbud både på kort og lang sikt. Det er viktig å få mest mulig ut av de ressursene man har, det være seg økonomiske eller den humane kapital kommunen besitter.

Endringer i inntektssystemet med hensyn til rammeoverføringer slår negativt ut for Tolga, og da spesielt i forhold til nedgangen i folketallet. Omleggingen gjelder også en del tidligere øremerkede midler som nå er lagt inn i rammeoverføringene. Statliggjøring av skatteoppkreverfunksjon og arbeidsgiverkontrollen gjør at vi nå trekkes vesentlig mer enn våre reelle utgifter har vært til å løse dette. Selv om vi får noe økte rammeoverføringer, er det blitt en reell belasting på sektorene som tidligere fikk øremerkede midler til de aktuelle konkrete tiltakene. Tolga kommune har hatt krevende budsjettrunder i flere år nå. Det har vært nødvendig å ta ytterligere grep i årets budsjettrunde. Budsjettet for 2020 er stramt, men forsvarlig. Dokumentet viser at det vil bli tiltagende stramt utover i økonomiplanperioden. Vi ser at inntekter knyttet til Tolga Kraftverk vil være avgjørende for å opprettholde nødvendige kommunale tjenester.

Vi har fokus på å tilpasse tjenestene til de rammene vi har, og gjør nødvendige investeringer innen Oppvekst i Tolga. Dette vil gi en nødvendig oppgradering og imøtekommelse av krav til bygningsmassen, samt muligheter for synergier og økt samhandling innen oppvekst og kultur i kommunen. Det er å investere for framtiden og for et livskraftig lokalsamfunn. Selv om det betyr at man må bruke mer på renter og avdrag, mener rådmannen dette lar seg forsvare.

Hedmark og Oppland fylkeskommuner blir nå Innlandet fylkeskommune fra 1. januar 2020. Det nye embetet har hovedkontor på Lillehammer, med en avdeling lokalisert på Hamar. Fremover skal man ytterligere avklare fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle og en ny modell for samhandlingen mellom kommunene og den nye fylkeskommunen. For oss blir det viktig hvordan Nord-Østerdalens identitet skal inkluderes i det nye Innlandet. Kommunene i Nord-Østerdal har sagt at man ønsker å utvide og videreutviklende interkommunalt samarbeid for å løse utfordringene vi står ovenfor framover, og samtidig blir det viktig å finne vår posisjon, vår rolle og nye samhandlingsmønster inn mot ny fylkeskommune.

Byggingen av Tolga Kraftverk fortsetter som planlagt med byggherre Eidsiva Vannkraft. Utbyggingen av Tolga kraftverk skal være ferdig høsten 2021 og vil koste 900 millioner kroner. Tolga kraftverk vil gi 205 GWh ny fornybar energi. Det tilsvarer forbruket til ca. 10 000 husstander. Kraftverket utnytter et fall på ca. 86 meter i Glomma gjennom Tolga sentrum fra Hummelvoll og ned til foten av Eidsfossen. Tunnelen fra inntaket til utløpet blir ca. 11 kilometer. Innbyggerne i Tolga sentrum har merket drønn fra tunellsprengingene det siste året. Kraftstasjonen bygges i fjell og blir ca. 20 meter høy, 43 meter lang og 12,5 meter bred. Det blir maskinhall og tekniske bygg, og kraftverket får tre francisturbiner. For Tolga kommune er det viktig å følge opp de synergier og ringvirkninger som kraftverket vil gi i lokalsamfunnet, samt tiltakene knyttet til avbøtende tiltak og fiskefond. Framtidige inntekter fra kraftverket er lagt inn i økonomiplanperioden. Det er tatt utgangspunkt i det laveste anslaget vi har fått fra LVK (Landssammenslutninga av Vasskraftkommunar).

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Dette arbeidet vil man sette i gang på nyåret i 2020. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunenes planbehov i valgperioden.

Det vil fortsatt være behov for ytterligere effektiviseringstiltak gjennom innovasjon i arbeidsprosesser og tilrettelegging for bruk av ny teknologi. For å få dette til må det være både evne og vilje til å drive endringsarbeid og innovasjon. Dette betyr i praksis omstilling både for innbyggere, ansatte, ledere og politikere. Vi ønsker å ta i bruk gode og tilgjengelige digitale tjenester som styrker dialogen med innbyggere og næringsliv - og gir gode lokalsamfunn. Vi fremmer økt samhandling og synergier innad i sektorene og mellom sektorene. Vi ser på servicenivå, nivå på tjenesteyting og hvordan vi skal løse oppgavene framover.

Budsjettforslaget for Tolga kommune i 2020 er som nevnt stramt, og det er ikke lagt inn slakk for uforutsette utgifter. I kommunen er det en kultur for å ta inn over seg den økonomiske situasjonen, ta ansvar og jobbe i fellesskap. Vi har jobbet i lag over tid og mange legger ned en formidabel innsats for å komme i mål på en så god måte som mulig. Det gjelder både ledere og tillitsvalgte og forhåpentligvis gjenspeiler dette seg også når politikere vedtar budsjettet.

Økonomiplanen blir tøff å gjennomføre. Budsjettjobbingen mot 2021 må starte tidlig i 2020

Forslag på gebyr og betalingssatser er en integrert del av dette budsjettforslaget.

Tolga, 18.11.19
Siv S Sjøvold
Rådmann

NB! *Budsjettdokumentet fremstår slik det ble framlagt av rådmannen, men er rettet opp i tråd med de endringer kommunestyret gjorde i sitt budsjettvedtak*

Foto: Siv S Sjøvold

1. Mål, rammer, føringer, nye tiltak og vesentlige økninger i drifts-utgiftene, tiltak/ grep for å bringe budsjettet i balanse

1.1 Mål

Kommuneplanens samfunnsdel for 2015-2027 er et overordnet styringsdokument for kommunens aktiviteter. Det vises i det etterfølgende til kommunens visjon, overordnede mål og delmål.

Visjon: *Tolga kommune med tæl.*

Spesielle satsinger: Folkehelse og omdømme

Det den nye kommuneplanen fremste fokus er at Tolga fortsatt skal være **«Et livskraftig lokalsamfunn»**.

Satsingene er kort oppsummert følgende:

- Identitet og tilhørighet
- Bolyst og attraktivitet
- Næringsutvikling
- Del av en region
- Kommunale tjenester
- Arealstrategier

Hvert satsingsområde er angitt med å si noe:

- Vi vil
- Slik gjør vi det

Kommuneplanen danner igjen rammen og gir føringen for andre styringsdokumenter. Det er utarbeidet og vedtatt tre styringsplattformer;

- Styringsplattform for Oppvekst
  Styringsplattform for Velferd
- Styringsplattform for Samfunnsutvikling

Kommuneplanen og styringsplattformene er retningsgivende for arbeidet både i de politiske organ og kommunens administrasjon. Tiltak og mål i økonomiplanen, årsbudsjettet og sektorplaner skal speile det som er trukket opp som mål i kommuneplanen og styringsplattformene.

1.1.1 Økonomiske mål og handlingsregler

Ny kommunelov som iverksettes 01.01.2020 stiller krav om at kommunen skal definere langsiktige økonomiske mål og handlingsregler. Disse skal vedtas i forbindelse med behandling av økonomiplan og budsjett.

Økonomiske mål er ikke bindende, men veiledende, og blir en del av det styringsdokument kommunen skal arbeide etter.

Noen generelle trekk som gjelder kommunens økonomistyring:

- Kommunen skal forvalte sin økonomi slik at det økonomiske handlingsrommet blir ivaretatt over tid
- Kommunestyret får en ny plikt til å vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Disse skal være langsiktige, realistiske og oppnåelige
- Kommunestyret skal vedta handlingsregler kommunens administrasjon skal forholde seg til
- Det er et lovfestet krav til økonomireglement
- Kravene til innholdet i økonomiplanen harmoniserer nå med kravene til innholdet i årsbudsjettet
- Kommunestyret har plikt til å endre budsjettet hvis det trengs for å sikre realisme og balanse
- Rådmannen (kommunedirektøren) har plikt til å rapportere om utviklingen ift budsjett, og til å foreslå budsjettendringer

Kravet om å sette finansielle måltall framgår i KL §14-2. Dette er politiske mål for hvordan kommunens økonomi skal utvikle seg.

Økonomiske måltall bør vedtas i forbindelse med behandling av økonomiplan/budsjett hvert år. De økonomiske handlingsreglene bør nedfelles i et økonomireglement/instruks og revideres rutinemessig over tid.

Det foreslås følgende veiledende måltall for planperioden:

- Netto driftsresultat i % av driftsinntektene skal ligge på minimum 1,75 %
- Langsiktig gjeld bør være lavere enn 80 % av brutto driftsinntekter (gjeldsgrad)
- Størrelse på disposisjonsfond skal tilsvare minst 2,5 - 6 % av driftsinntektene

Eksempler på økonomiske handlingsregler:

Strategi for utviklingen av brutto driftsresultat
Hvilke typer investeringer man skal prioritere lånefinansiering på
Hvordan lånegjeld bør utvikle seg over tid, f.eks. nedbetalingsprinsipper ved låneopptak
Krav om effektivisering og produktivitet i tjenesteproduksjonen gjennom årlig måling og sammenligning basert på KOSTRA-tall
Etablering av politisk årshjul for aktiviteter knyttet til den økonomiske politikk, planlegging, oppfølging, rapportering og internkontroll

1.2 Rammer

Drift
Årsbudsjett 2020 – økonomiplan/handlingsprogram 2020-2023
Vedlegg 6.1.1 og 6.1.2

Investeringer
Investeringsramme for perioden 2020-2023
Vedlegg 6.1.3 og 6.1.4

Faste stillinger
Rådmannen er delegert myndighet til å opprette og nedlegge stillinger innenfor budsjettets rammer. Ved ledighet i hjemler skal det før det lyses ut igjen drøftes med rådmann. Det samme gjelder ved mulig opprettelse av stillinger.

Betalingssatser for 2020
Forslag på kommunale betalingssatser for 2020 er innarbeidet som en integrert del av budsjettforslaget.

Eiendomsskatt for 2020
Eiendomsskatt for 2020 utskrives med 5 promille for boliger og fritidsboliger, og 7 promille for annen eiendom. Bunnfradraget på kr 100 000,- fjernes. Det er vedtatt en reduksjonsfaktor på 0,7.

Fra 2020 blir produksjonsutstyr- og installasjoner unntatt fra skattegrunnlaget. For Tolga kommune sin del er dette såpass uvesentlig, at man ikke har oppnådd lovet kompensasjon fra staten for dette.

Det er i økonomiplanen lagt inn en eiendomsskatteinntekt på 7 % av investert kapital for Tolga Kraftverk (Vannkraftverk under bygging). Gjeldende investeringer som innkreves i 2020 er investert kapital siste halvår 2018. Skatt innkrevd i 2021 gjelder antatt investert hapital for hele 2019 osv. Denne verditaksten fastsettes og hentes fra skatteetaten, og det er skatteetaten som er klageinstans for denne skatten.

Revurdering av grunnlaget for eiendomsskatt framlegges i en egen sak for kommunestyret før behandling av økonomiplan/budsjett. I økonomiplanen er det lagt inn en forutsetning om 5 promille i 2020 på boliger og fritidseiendommer, og fra 2021 er det lagt inn en kontorjustering på 10 %.

Fullmakter
Rådmannen gis myndighet til å overføre midler mellom sektorer/enheter og rammene når dette kun har regnskapsmessig betydning.

1.3 Føringer

Aktivitet	Tidspunkt
Bakgrunnsmateriale	Tilgjengelig og oppdaterte tall og materiale forelegges i innledningen til budsjettorienteringen/-seminarene
Budsjettorientering 1/2 dag Budsjett- og strategiseminar – 2 dager – kommunestyret, ledere og tillitsvalgte	Budsjettorientering 24.juni, budsjettseminar 29.august Budsjettseminar 24.oktober -19(nytt kommunestyre)
Videre føring for arbeidet	Okt/Nov – administrasjonen jobber med innspillene fra politikere
Budsjettbehandling	25.november – i formannskap 16.desember – i kommunestyret

Bakgrunnsmateriale:

- KOSTRA-tall – ressursbruk og sammenligning med kommunegruppe 05 og Hedmark
- Kommunebarometeret 2019
- Grønt hefte/Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner i 2020
- Framtidsbarometeret
- Styringsplattformer

På budsjett- og strategiseminarene hadde man fokus på blant annet følgende:

- Gjennomgang av kommunens inntekter, status lån og disposisjonsfond og mulig handlingsrom
- Endringer i kommuneloven som påvirker økonomiplanen
- Gjennomgang av sentrale planer – kommuneplanens samfunnsdel og styringsplattformene for henholdsvis: oppvekst, velferd og samfunnsutvikling
- Hvordan har administrasjonen fulgt opp og operasjonalisert føringer og satsinger i de sentrale planene
- Føringer og tiltak inn mot investeringer og utredninger
- Samhandling og synergier innad i sektorene og mellom sektorene
- Servicenivå, nivå på tjenesteyting, hvordan løse oppgavene framover, konsekvenser for ressursbruk i tjenestene

Kommunens vedtatte planer legger føringer på hvor fokuset skal være. Det vil i første rekke si kommuneplanens samfunnsdel og styringsplattformene for: oppvekst, velferd og samfunnsutvikling. Det som kom frem kommer under budsjett- og strategiseminaret gir ytterligere innspill og føringer på hvor fokuset skal være.

Tidsskjema forøvrig:
03.09.19: Infobrev budsjett 2020 med endelig tidsplan sendes ut fra Økonomisjefen som gjennomgås på ledermøte 04.09**.**

11.09.19: Bistand til VAR-budsjett av EvidanMomentum for teknisk sjef, sektorleder og økonomisjef. Investeringsbehov for VAR-området avklares ved gjennomgang av investeringer 10.09.19 sammen med prosjektleder

17.09.19: Lønnsforhandlinger 2019 er ferdig. Kapittel 4 er ferdig og lagt inn pr. september i HRM. Kapittel 3 og 5 vil senest være ferdig innen denne datoen.

17.09.19- 20.09.19: Lønnsbudsjett for alle ansvar skal være sjekket og klart i Visma eBudsjett. Alle enhetsledere og sektorledere er ansvarlig for sine områder. Økonomisjef skal ha foretatt en gjennomgang av lønnsskjema mot «Ansatte»-fanen i eBudsjett.

03.10.19: Gjennomgang i ledermøte av konsekvensjustert budsjett og føringer fra økonomiplanen. Ledergruppa arbeider med å innhente budsjettall fra eksterne og oppdaterer eBudsjett med reelle budsjettall for 2020. Vesentlige inntektsposter vurderes og justeres.

07.10.19: Statsbudsjett 2020 legges fram og en får sikrere prognoser for rammene våre i 2020. Felles budsjett for hele kommunen settes sammen. Etter en analyse vil det komme informasjon om dette til ledergruppa fra økonomisjefen, og dere vil bli løpende informert hvis det kommer ny informasjon som kan medføre endringer i rammene for sektorene.

16.10.19: Heldagsmøte for alle sektorer med budsjettjobbing. Oppfølgingsmøter mellom hver enkelt sektor, rådmann, personalsjef og økonomisjef.

18.10.19: Enhetslederne/sektorlederne skal ha utarbeidet endelig forslag til budsjett og økonomiplan. Forslaget skal være gjennomarbeidet fra hele sektoren og innenfor de rammer som er gitt etter statsbudsjettet ble lagt frem. eBudsjett stenges for endringer.

22.10.19: Investeringsbudsjettet skal være klart

24.10.19 Budsjettseminar med nyvalgte politikere, tillitsvalgte og administrasjonen.

18.10 – 04.11.19: Møter etter behov, sektorledere skissere tiltak for å tilpasse driften i økonomiplanperioden.

04.11.19: Foreløpig forslag til budsjett og økonomiplan presenteres og drøftes i strategisk ledergruppe

06.11.19: Rådmannens budsjettforslag presenteres og drøftes i ledermøte, siste jobbing med endelige tiltak fra sektorene

18.11.19: Rådmannen legger fram budsjettet til politisk behandling – siste frist for utsendelse av saken.

25.11.19: Formannskapet behandler budsjettet og økonomiplanen.

16.12.19: Kommunestyret gjør vedtak.

1.4 Tiltak og grep for å bringe budsjettet i balanse

Innledende kommentarer:

Under dette punktet beskrives de ulike tiltak/grep som er foreslått gjennomført for å bringe både budsjett og økonomiplan i balanse.

Flere forhold gjør at Tolga kommunes økonomiske handlingsrom strammes inn i forhold til både budsjett 2020 og ikke minst utover i økonomiplanperioden. Nytt inntektssystem og nedgang i folketallet gir negative utslag for Tolga kommune. Lønnskostnaden øker mer enn frie inntekter, og denne ubalansen vil medføre behov for større justeringer for hvert år.

Investeringer til ny barnehage og nytt kulturhus ved Tolga Skole er en stor investering for kommunen som vil påvirke renter og avdrag. Spesielt store utslag gjør dette mht betaling av låneavdrag, som må stå i forhold til kapitalslit (avskrivningene) Dette grepet er imidlertid forventet å gi innsparinger og synergier i forhold til skole og barnehage på sikt og det er klart at videre bruk av dagens bygningsmasse også ville krevd betydelige utbedringer.

Effekten av krav til betaling av låneavdrag jfr. avskrivningene gir effekt i 2020, men vi vil se dette spesielt fra og med 2021 og framover hvor nye Tolga skole/barnehage/kulturhus står ferdig og man begynner å beregne avskrivninger på dette bygget.

I økonomiplanperioden må vi ta ned driften for å tilpasse oss inntektsnivået. Selv om budsjett for 2020 ikke ble så tungt som forventet, blir kommende år tilsvarende tøffe, og jobben med å imøtekomme denne utfordringen må starte allerede nå. Alle sektorer og enheter vil måtte søke etter synergier, stramme inn driften og tilpasse tjenestenivået.

Vi må bruke de fordelene vi har ved å være en liten kommune; vi har oversikt, vi vet hvor skoen trykker og vi kan raskt omstille oss. Likevel har vi ikke greid å omstille oss raskt nok. Vi legger i 2020 opp til et budsjett som går i balanse uten å bruke av oppsparte midler. Men dette forventes å kunne endres utover i planperioden. Det er derfor særdeles viktig å prøve å sette av midler til kommende år.

Vi beskriver hver enkelt sektor med en tabell som synliggjør endringene i rammene fra år til år i økonomiplanperioden. Det er bare årsbudsjettet som er bindende. For budsjett 2020 har vi konkrete tiltak som bringer oss til den summen som ligger i budsjettforslaget. For økonomiplanperioden finnes det noen kjente summer. Det vil si tiltak som iverksettes i 2020 og som får en mereffekt i 2021 og eventuelt videre utover i økonomiplanperioden. Mot slutten av økonomiplanperioden er det skissert summer mer basert på en skjønnsmessig vurdering enn rene realiteter for å bringe økonomiplanen i balanse. Det er ikke mulig å være konkret på tiltak i 2023. Til det forandrer rammene seg for mye. Utover tabellene er det også mer tekstlig beskrivelse av tiltakene og grepene som gjøres.

Rammene for sektorene og enhetene er lagt inn med kjent lønn. Det er også budsjettert i forhold til forventet lønnsoppgjør i 2020.

1.5 Rådmann, stab og støtte, politisk og felleskostnader

Vesentlige endringer *(Tall i hele 1000 kr)*	**Fra 2019 til 2020**	**Fra 2020 til 2021**	**Fra 2021 til 2022**	**Fra 2022 til 2023**
Sum utgifter	-2 349	0	0	-100
Sum inntekter	228	0	0	0
Netto ansvar	**-2 121**	**0**	**0**	**-100**

Vesentlige endringer fra 2019 til 2020:

- Generell lønnsøkning
- Stabilisering i godtgjøring politikere
- Ikke valgår eller etterlønn ordfører
- Positivt premieavvik på pensjon gjør store utslag på fellesområdet, amortisering tar dette ned igjen over tid
- 20 % stilling som personvernombud selges til IKT Fjellregionen IKS

Tiltak for å tilpasse driften i økonomiplanperioden:

- Fokus på å ta i bruk muligheter for digitalisering og automatisering som effektiviserer daglig drift
- Synergier samlokalisering servicetorg og bibliotek. Strammere drift og tilpasset servicenivå.
- Kartlegge lovpålagte oppgaver og se på innsparingsmuligheter på alle områder
- Fokus på rutiner og standardisering som forenkler rutinemessige gjøremål
- Vurdere retningslinjer for seniortiltak

1.6 Sektor Oppvekst

Vesentlige endringer *(Tall i hele 1000 kr)*	**Fra 2019 til 2020**	**Fra 2020 til 2021**	**Fra 2021 til 2022**	**Fra 2022 til 2023**
Sum utgifter	-1 534	-1 000	-703	-500
Sum inntekter	4 052	0	0	0
Netto ansvar	**2 518**	**-1 000**	**-703**	**-500**

Vesentlige endringer fra 2019 til 2020:

- Lønnsutgifter:
  - Lønnsøkning
  - Reduksjon av kjøp bibliotekar 20% stilling

- Driftsutgifter: Innsparinger på noen poster
- Utgiftene knyttet til bygningene er fra 2020 flyttet i sin helhet over til sektor Samfunnsutvikling

- Inntekter: Økt foreldrebetaling barnehagene (pga. makspris)

Tiltak for å tilpasse driften i økonomiplanperioden:

- Gjennomgang av sektoren med henblikk på synergier ved samlokalisering av barnehagene med Tolga skole og SFO og kulturskolen
- Vurdere ledelsesressurser, oppgaveløsning, sambruk av lokaler og ansatte

1.7 Sektor Velferd

Vesentlige endringer *(Tall i hele 1000 kr)*	**Fra 2019 til 2020**	**Fra 2020 til 2021**	**Fra 2021 til 2022**	**Fra 2022 til 2023**
Sum utgifter	583	-1 000	-1 000	-500
Sum inntekter	1 057	0	0	0
Netto ansvar	**1 640**	**-1 000**	**-1 000**	**-500**

Vesentlige endringer fra 2019 til 2020:

- Lønnsøkning
- Ressurs 20% lege i permisjon erstattes ikke, helårseffekt.
- Økt ressursbruk TFF og kjøp fra annen kommune

Tiltak for å tilpasse driften i økonomiplanperioden:

- Vurdere ressursbruk og synergieffekter i alle områder i sektoren
- Rettigheter til økte stillinger medfører at man må ha en gjennomgang av hvordan man fordeler ressurser i hele sektoren
- Gjennomgang av området praktisk bistand/hjemmehjelp for å vurdere inntektsmulighetene og evt. forskyve ressurser fra hjemmetjeneste/praktisk bistand til pleien/helgeressurs eller andre tjenesteområder
- Vurdere og planlegge hvordan man løser drift av dagtilbud for demente i perioden

1.8 Sektor Samfunnsutvikling

Vesentlige endringer *(Tall i hele 1000 kr)*	**Fra 2019 til 2020**	**Fra 2020 til 2021**	**Fra 2021 til 2022**	**Fra 2022 til 2023**
Sum utgifter	9 350	-200	-1 000	-764
Sum inntekter	-6 402	0	0	0
Netto ansvar	**2 948**	**-200**	**-1 000**	**-764**

Vesentlige endringer fra 2019 til 2020:

- Lønnsøkning
- Redusere bibliotekarstilling i 20% (stillingen må lyses ut fra 1.jan -20)
- Redusere stilling renhold tilsvarende 50 % stilling
- Utgiftene knyttet til bygningene er flyttet i sin helhet over til sektor Samfunnsutvikling fra Oppvekst (hvor dette lå 2019)
- Mottatt tilskudd vedrørende bredbåndsutbygging med tilhørende utbetalinger er innarbeidet i detaljert budsjett for 2020

Tiltak for å tilpasse driften i økonomiplanperioden:

- Gjennomgang av hva som er lovpålagte oppgaver og hva som er innsparingsmulighetene i sektoren
- Se på ressursbruk på ulike områder
- Synergier samlokalisering servicetorg og bibliotek. Strammere drift og tilpasset servicenivå
- Synergier drift og vedlikehold ved samlokalisering av barnehager, kulturbygg og skole/SFO

2. Utredningsoppgaver/gjennomføringsoppgaver

I 2020 blir det viktigere å gjennomføre igangsatte tiltak. Noen få utredningsoppgaver legges det allikevel opp til. Dette skal være realistisk i forhold til kapasiteten kommunen har i forhold til å gjennomføre.

Tiltak	Beskrivelse	Tidsfrist	Ansvar
Kommunereform – del 2	Politisk bestilling etter kommunereformen del 1- hvordan videreutvikle det interkommunale samarbeidet. Prosjektet fra 2019 presenteres for politisk ledelse i des-19 Videre føringer fra politisk hold avklares	1.tertial 2020	Rådmann/ Ordfører
Kommune 3,0	Hvordan kan Tolga kommune ta i bruk modellen kommune 3,0 for å sikre et utviklende lokalsamfunn? Strategi for innbyggerdialog, medvirkning, innbyggerne som ressurs	31.12.20	Rådmann, politisk ledelse
Velferdsteknologi	Trygghets- og mestringsteknologi i sektor Velferd, både for hjemmeboende og evt. løsninger institusjon. Prosjektet fortsetter inn i 2020	31.12.20	Sektorleder, enhetsledere, rådmann
«Klart språk»	Gode og tilgjengelige digitale tjenester styrker dialogen med innbyggere og næringsliv og gir gode lokalsamfunn. Metoder for brukerinvolvering og effektmåling. Ses i sammenheng med selvbetjente innbyggere i en digital kommune	31.12.20	Rådmann, sektorleder
Digitalisering	Digitalt selvbetjente innbyggere i en digital kommune.. Ses i sammenheng med «klart språk» og den fysiske ombyggingen servicetorg/bibliotek	31.12.20	Rådmann, fagleder informasjon, service, IKT
Synergier – effektivisering	Synergier ved samlokalisering ved skole/barnehage og bibliotek/servicetorg Tilpasning av ressursbruk og tjenestenivå til rammene vi har i alle sektorer og enheter	31.12.20	Rådmann, sektorledere, personalsjef
Internkontroll/kvalitetssystem	Oppfølging av kvalitetssystem og internkontrollsystemet på flere tjenesteområder –videreføring av satsingen fra 2019.	31.12.20	Rådmann og sektorledere
IKT	Ulike nye moduler i eksisterende datasystemer tas i bruk i hht FARTTs investeringsplan	31.12.20	Rådmann, sektorledere, enhetsledere
Ny barnehage og kulturhus ved Tolga skole	Oppfølging av de ulike byggetrinn gjennom hele økonomiplanperioden.	31.12.20	Rådmann, sektorleder, prosjektleder, økonomisjef

Ringvirkninger kraftverk	- Avbøtende tiltak - Fiskefond - Synergier og ringvirkninger	30.09.20	Rådmann, sektorleder, prosjektleder
Planarbeid	- Ny planstrategi skal vedtas - Rullering kommuneplanens arealdel - Revidering av reguleringsplan Tolga Sentrum Øst (i gang) - Rullering trafikksikkerhetsplan (sluttføres nyåret 2020) - Rullering energi - og klimaplan	01.09.20 med angivelse av prioriteringer	Rådmann, sektorleder
Tilskuddsordning boligmarkedet	Tolga kommune ønsker å utvikle en tilskuddsordning for grupper som har vansker med å komme inn på boligmarkedet. Tilskudd skal knyttes til personer som ønsker å kjøpe tomt fra kommunen. Eksempler på grupper som ordningen skal omfatte er ungdom, enslige, nyetablerere og øvrige utsatte grupper. Ordfører og rådmann utarbeider forslag til kriterier for ordningen som fremmes for kommunestyret	01.03.20	Ordfører og rådmann
Utredningsoppgave knyttet til psykisk helse - handlingsplan mot selvmord	Det igangsettes en politisk utredningsoppgave knyttet til psykisk helse med mål om å bidra med informasjon og holdningsskapende arbeid. Planen skal blant annet basere seg på handlingsplan mot selvmord fra Oppland fylkeskommune. Komite og endelig mandat vedtas i begynnelsen av 2020.	01.08.20 Jan/febr -20	Rådmann Komite utnevnes
Utredningsoppgave – forankre boligplan i nytt kommunestyre	- Organisering, detaljering og konkretisering av tiltaksplan Kommunestyrets prioriteringer - Tolga 2020 Kople dette virkemidlet til måloppnåelsen i boligplan Hvordan kommunen tar dette videre- etter 2020	Mai-2020 Jan/febr-20	Rådmann Komite utnevnes

3. Beskrivelse av sektorene/enhetene

3.1 Rådmann med stab og støtte, politikk og felleskostnader

Foto: Jenny Støholen

3.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Ressursinnsats	**Årsverk**
Rådmann	1,0
Rådgiver	0,5
Personal	1,4
Servicetorget/IKT	4,3
Økonomi	3,0
Sum	**10,25**

3.1.2 Økonomisk ramme 2020 – 2023, Rådmann med stab og støtte, politikk og felleskostnader

Rådmann, stab og støtte:

	Budsjett	Økonomiplan			Rev.bud.	Budsjett	Regnskap
(Tall i hele 1000 kr)	2020	2021	2022	2023	2019	2019	2018
Sum utgifter	8 935	0	0	-100	8 639	8 639	9 434
Sum inntekter	-668	0	0	0	-590	-590	-2 113
Netto ansvar	**8 267**	**8 267**	**8 267**	**8 167**	**8 049**	**8 049**	**7 321**

Politikk:

	Budsjett	Økonomiplan			Rev.bud.	Budsjett	Regnskap
(Tall i hele 1000 kr)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2019**	**2019**	**2018**
Sum utgifter	2 606	0	0	-100	2 601	2 601	2 344
Sum inntekter	0	0	0	0	0	0	-82
Netto ansvar	**2 606**	**2 606**	**2 606**	**2 506**	**2 601**	**2 601**	**2 262**

Felleskostnader:

	Budsjett	Økonomiplan			Rev.bud.	Budsjett	Regnskap
(Tall i hele 1000 kr)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2019**	**2019**	**2018**
Sum utgifter	13	-200	0	-200	2 663	2 663	2 276
Sum inntekter	-467	0	0	0	-317	-317	-627
Netto ansvar	**-454**	**-654**	**-454**	**-654**	**2 346**	**2 346**	**1 649**

3.2 Sektor – Samfunnsutvikling

Foto: Sindre Riise

Under Sektor – Samfunnsutvikling inngår følgende enheter:

- Kultur og utvikling
- Landbruk og næring
- Plan
- Teknisk

Samfunnsutvikling omfatter et bredt spekter av tjenester.

Nærhet og god intern samhandling skaper mange «smådriftsfordeler», i form av stor nærhet til bruker, og ved effektiv tjenesteytelse internt. I arbeidet med å utvikle en attraktiv bo- og næringskommune, er et velfungerende tjenestetilbud og en god fysisk infrastruktur en forutsetning.

Samfunnsutvikling skal bidra til:

- *Optimal samhandling mellom fagområdene*
- *Helhetlig samfunnsutvikling og omdømmebygging*
- *Effektiv, helhetlig og samordnet tjenesteutøvelse*

Hovedmålsettingen er å bidra til et aktivt lokalsamfunn med fokus på Tolga som god bokommune, med en fremtidsrettet verdiskaping basert på natur- og kulturgitte forutsetninger.

«For et aktivt lokalsamfunn med hjerte for mat og kultur»
Kommuneplanens samfunnsdel har tre hovedfokusområder:

- *Aktivt lokalsamfunn*
- *God bokommune*
- *Verdiskaping.*

Samfunnsutvikling har oppgaver knyttet til drift, forvaltning og utvikling.

Arbeidet med næring og utvikling skal bidra til:
- Flere arbeidsplasser
- Områdebruk og aktiv forvaltning
- Kulturarv og identitet som grunnlag for verdiskaping og merkevarebygging

Det er fokus på overordnet koordinering og synliggjøring av sektorens nærings- og utviklingsarbeid.

3.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren

Ressursinnsats	**Årsverk**
Sektorleder/plan	1,0
Landbruk (inkludert enhetsleder)	1,5
Næring/utvikling	0,2
Kultur (inkludert enhetsleder)	3,0
Drift (inkludert enhetsleder)	7,0 – *1,75 av stillingene knyttet mot selvkost
Forvaltning (inkludert enhetsleder)	1,5 – *0,90 av stilling knyttet mot selvkost
Renhold	7,5
Miljøvern	0,2**
Sum	**22,5**

** I 2020 prioriteres denne ressursen inn mot eiendomsskatt

3.2.2 Økonomisk ramme 2020 – 2023 samlet for sektor Samfunnsutvikling

	Budsjett	Økonomiplan			Rev.bud.	Budsjett	Regnskap
(Tall i hele 1000 kr)	2020	2021	2022	2023	2019	2019	2018
Sum utgifter	35 174	-200	-1 000	-764	25 824	25 824	35 429
Sum inntekter	-12 452	0	0	0	-6 050	-6 050	-15 689
Netto ansvar	**22 722**	**22 522**	**21 722**	**21 958**	**19 774**	**19 774**	**19 740**

3.2.1 Kultur og utvikling

3.2.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	**Årsverk**
Enhetsleder	1,0
Kultur	2,2
Sum	**3,2**

Foto: Sindre Riise

3.2.2 Landbruk og næring

3.2.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	Årsverk
Enhetsleder	1,0 – 20 % av stilling knyttet mot næring/utvikling
Landbruk	0,7
Miljøvern	0,2*
Sum	**1,9**

***Omdisponert til e-skatt for 2020**

Foto: Facebook

3.2.3 Plan

3.2.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	**Årsverk**
Enhetsleder	1,0 inkludert sektoransvar
Sum	**1,0**

Foto: Eivind Moen

3.2.4 Teknisk

3.2.4.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Virksomhetsområde/tjeneste	Årsverk
Enhetsleder	1,0 – *0,90 av stilling knyttet mot selvkost
Drift	6,0 – *1,75 av stillingene knyttet mot selvkost
Forvaltning	1,5
Renhold	7,5
Sum	**17,0**

3.3 Sektor – Oppvekst

Under Sektor – Oppvekst inngår følgende enheter:

- Tolga skole
- Vingelen skole- og barnehage
- Tolga kulturskole
- Barnehagene i Tolga

Foto: Tolga Realfag

Tolga kommune har vedtatt en egen styringsplattform for Oppvekst. Den er gjeldende og styrende for barnehager, grunnskolen og kulturskolen i perioden 2015-2020

Visjonen for «Oppvekst i Tolga»:

Røtter i fortida, tro på framtida og læring i fellesskap

Målsetting og kjennetegn:

Vi vil ha et oppvekstmiljø som gir trygge, glade, selvstendige og skapende barn og unge.

Tolga kommunestyre ønsker:

- å være en aktiv skole- og barnehageeier
- å bevisstgjøre Tolgasamfunnet,
- å ha sterkt fokus på barn og unges oppvekst-vilkår.

Målet er å ha gode og profesjonelle skoler, barnehager og kulturskole.

3.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren

Tjeneste	**Antall elever**
Grunnskole	200
Barnehage	80
SFO	54
Voksenopplæringen	18
Kulturskolen	130

Ressursinnsats	**Årsverk**
Sektorleder	1,6 (inkl.. 0,6 merkantil ressurs)
Enhetsleder	5,0
Barnehage	21,7 (inkl.1 lærling)
Skole	28,9 (inkl. 2 lærlinger)
SFO	1,9
Kulturskole	3,55
Sum	**62,6**

3.3.2 Økonomisk ramme 2020 – 2023 samlet for sektor Oppvekst

	Budsjett	Økonomiplan			Rev.bud.	Budsjett	Regnskap
(Tall i hele 1000 kr)	2020	2021	2022	2023	2019	2019	2018
Sum utgifter	47 675	-1 000	-703	-500	49 209	49 209	52 256
Sum inntekter	-9 383	0	0	0	-10 488	-10 488	-13 435
Netto ansvar	**38 292**	**37 292**	**37 589**	**37 792**	**38 721**	**38 721**	**38 821**

3.3.1 Tolga skole

Foto: Tolga Realfag

3.3.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall elever
Grunnskole	149
SFO	36
Voksenopplæringen	18

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder /rektor	1,0
Skole	21,5 (16,0 lærer, 1 vernepleier, 2,5 assistent, 2,0 lærling)
SFO	1,2
Sum	**23,7**

3.3.2 Vingelen skole og barnehage

Foto: Tolga realfag

3.3.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	**Antall elever**
Grunnskole	51
Barnehagen	30
SFO	18

Ressursinnsats	**Årsverk**
Enhetsleder	1,0
Skole	7,4 (5,9 ped, 1,5 assistent)
Barnehagen	6,5
SFO	0,7
Sum	**15,6**

3.3.3 Tolga kulturskole

3.3.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall elever
Kulturskolen	130 elever, 180 elevplasser (6-19 år)

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder	0,5
Skole	1,94
Ressurssenter, salg internt og eksternt	2,11
Sum	**4,55**

3.3.4 Barnehagene i Tolga

Foto: Tolga Realfag

3.3.4.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	**Antall barn**
Lyngbo barnehage	26
Knutshauåen barnehage	24

Ressursinnsats	**Årsverk**
Enhetsleder	1,0
Lyngbo barnehage	6,2
Knutshauåen	7,4 (inkl. 1 lærling)
Styrking førskolebarn	1,0
Barnehager felles	0,6
Sum	**16,2**

3.4 Sektor – Velferd

Foto: Eivind Moen

Under Sektor – Velferd inngår følgende virksomheter:

- Helse
- Institusjon
- Re-/habilitering og mestring
- Flyktningetjenesten

Tolga kommune har vedtatt en egen styringsplattform for Velferd. Den er gjeldende og styrende for virksomheter i perioden 2015-2020.

Kjerneoppgave:

«Velferd i Tolga møter folk som skal mestre et liv på tross av utfordringer, og som kan mestre et liv på grunn av sine ressurser, gitt riktig bistand»

For oss betyr dette:

- Vi skal utløse ressurser.
- Vi skal øke evnen til å mestre.
- Vi skal finne løsninger sammen med brukerne.

Grunnholdning:

Vi ser etter mulighetene med utgangspunkt i den enkeltes behov og motivasjon

For oss betyr dette:

- Mulighetsfokus med tanke på bistand og medvirkning.
- Vi jobber med å skape motivasjon for å ta styring i egne liv ved å bidra til progresjon og klargjøring av mål.
- Vi tar utgangspunkt i den enkeltes ressurser og muligheter.

Visjon: ***«Mestring i alle livsfaser»***

Velferdssektoren i Tolga møter folk i alle livsfaser, gjennom helsesøster, legetjenesten og annet helsepersonell, gjennom NAV og i pleie og omsorg. En meningsfull hverdag er med på å utløse ressurser i alle livets faser. Vi kan aldri forhindre alle utfordringer, men vi kan bidra til mestring av livet på tross av utfordringer, og på grunn av mulighetene og ressursene som den enkelte besitter. Velferdstjenestene i Tolga kommune skal derfor bidra til **«mestring i alle livsfaser».**

Foto: Facebook

3.4.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats for hele sektoren

Tjeneste	**Antall brukere**
Legetjenesten	1 223 på fastlegelistene pr okt 19
Helsestasjon	91 – 0-5 år, 198 – 6-15 år pr1/1-19
Tolga sykehjem	14 langtids +5 korttids.+ 1 akkuttrom psyk/rus
Hjemmesykepleie	54
Praktisk bistand (hjemmehjelp)	51
Trygghetsalarm	30
Omsorgslønn	3

Ressursinnsats	**Årsverk**
Sektorleder	1,0
Enhetsledere	2,0
Legetjenesten	4,65 *
Helsesykepleier	0,8 (+0,2 prosjektmidler) til sammen 1,0
Jordmor	0,1
Psykisk helse/Rus	1,0 og 1,0 prosjektstilling Rus
Fysioterapi	1,5 **
Sykehjem	12,7
Hjemmetjenesten	13,6***
Praktisk bistand (hjemmehjelp)	1,9
Ergoterapeut	1,0
TFF	1,8 (inkl.0,4 engasjement/økt ressurs)
Kjøkken	3,0
Flyktningtjenesten	1,7
Seniorrådgiver	0,25
Sum	**46,8**

*Inkludert LIS-lege (turnuslege) og helseadministrasjon
**Private med driftstilskudd
*** Inkludert dagtilbud for personer med demens

3.4.2 Økonomisk ramme 2020 – 2023 samlet for sektor Velferd

	Budsjett	Økonomiplan			Rev.bud.	Budsjett	Regnskap
(Tall i hele 1000 kr)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2019**	**2019**	**2018**
Sum utgifter	52 979	-1 000	-1 000	-500	52 396	52 396	55 424
Sum inntekter	-11 283	0	0	0	-12 340	-12 340	-15 688
Netto ansvar	**41 696**	**40 696**	**40 696**	**41 196**	**40 056**	**40 056**	**39 736**

Foto: Sindre Riise

3.4.1 Helse

Foto: Sindre Riise

3.4.1.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	**Antall brukere**
Legetjenesten	1 223 på fastlegelistene
Helsestasjon	91 (0-5 år), 198 (6-15 år)

Ressursinnsats	**Årsverk**
Legetjenesten	4,65
Helsesykepleier/ Jordmor	1,1
Fysioterapi	1,5 (private m/ driftstilskudd)
Sum	**7,25**

3.4.2 Institusjon

3.4.2.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall brukere
Sykehjem	15 langtidsplass + 6 korttidsplasser
Matombringing	27

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Sykehjem	11,8
Kjøkken	2,7
Sum	**15,5**

Foto: Facebook

3.4.3 Re-/habilitering og mestring

3.4.3.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Tjeneste	Antall brukere
Hjemmesykepleie	50
Hjemmehjelp	45
Trygghetsalarm	25
Omsorgslønn	3
TFF	25
Rus/psykiatri	29 (18 aktive pr 15.11.19)
Ergoterapi	35

Ressursinnsats	Årsverk
Enhetsleder	1,0
Hjemmetjenesten	13,3
Hjemmehjelp	1,9
TFF	1,4
Ergoterapeut	1,0
Rus og psykiatri	2,0 (inkl prosjektstilling 1,0)
Sum	**20,6**

Foto: Sindre Riise

3.4.4 Flyktningetjenesten

Fram til 1.-okt-18 var flyktningetjenesten og NAV lokalisert sammen med felles enhetsleder/NAV-leder. Nå deltar vi i et interkommunalt vertskommune samarbeid; NAV i Nord- Østerdalen, mens Flyktningtjenesten fortsatt er i Tolga kommune.

3.4.4.1 Tjenesteomfang og ressursinnsats

Ressursinnsats	**Årsverk**
Flyktningtjenesten	1,7 inkl. fagleder + prosjektstilling
Sum	**1,7**

Foto: Eivind Moen

3.5 Interkommunale samarbeid Tolga kommune inngår i

Tiltak	Form	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Økning %
FIAS	AS	2 287	2 287	**0,0 %**
MeSkano	AS	40	40	**0,0 %**
TOS ASVO	AS	265	200	**-24,5 %**
ABAKUS (innkjøp)	AS	268	300	**11,9 %**
IKT Fjellregionen	IKS	3 229	3 404	**5,4 %**
Revisjon Fjell	IKS	265	380	**43,4 %**
Kontrollutvalg Fjell	IKS	159	169	**6,3 %**
Midt-Hedm. Brann og redning	IKS	1 405	1 447	**3,0 %**
Nord-Østerdal Musiker	VK- samarbeid	78	100	**28,2 %**
Teater i Fjellregionen	VK- samarbeid	11	11	**0,0 %**
PP-Tjenesten inkl. logoped	VK- samarbeid	892	889	**-0,3 %**
Arbeidsgiver-kontroll	VK- samarbeid	125	53	**-57,6 %**
Legevakt + AMK	VK- samarbeid	770	810	**5,2 %**
Barnevern (adm. og vakt)	VK- samarbeid	1 163	1 225	**5,3 %**
Barnevern (tiltak)	VK- samarbeid	1 855	1 740	**-6,2 %**
Kommunepsykolog	VK- samarbeid	137	137	**0,0 %**
NAV administrasjon	VK- samarbeid	904	920	**1,8 %**
Geo-Data	VK- samarbeid	590	590	**0,0 %**
Skoleledersamarbeid (TATO)	VK- samarbeid	510	600	**17,6 %**
Kultur for læring	VK- samarbeid	200	200	**0,0 %**
Skatteoppkrever	VK- samarbeid	253	107	**-57,7 %**
Voksenopplæring/intro	VK- samarbeid	1 400	1 400	**0,0 %**
Jordmortjeneste	Kjøp av tjeneste	78	85	**9,0 %**
Krisesenter	Kjøp av tjeneste	119	119	**0,0 %**
TFF (kjøp inst.plass)	Kjøp av tjeneste	747	747	**0,0 %**
Regionrådet for Fjellregionen	Avtalebasert samarbeid	80	78	**-2,5 %**
Destinasjon Røros	Avtalebasert samarbeid	163	222	**36,2 %**
Verdensarvsenter	Avtalebasert samarbeid	75	75	**0,0 %**
Uthusprosjektet	Avtalebasert samarbeid	20	20	**0,0 %**
SUM		**18 088**	**18 355**	**1,5 %**

Tall i hele 1000 kr. *VK-samarbeid = Vertskommunesamarbeid*

Kommentar: Interkommunale samarbeidsordninger utgjør rundt 16 % av kommunens totale driftsbudsjett for 2020. Dette er tilsvarende som i 2019.

De vesentligste endringene er skatteoppkrever/arbeidsgiverkontroll som reduseres med i underkant 58 %. Årsaken til det er statliggjøring av skatteoppkreverfunksjonen fra 1. juli 2020. Dermed opphører vårt samarbeid med Røros på det området. Det står kun igjen en liten del som gjelder tyngre innfordring.

En annen større endring gjelder Revisjon Fjell, som i 2020 omorganiseres og inngår i en større revisjonsenhet i Midt-Norge. Denne omorganiseringen har medført økte kostnader i 2020.

Planlagt innføring av eHandel i FARTT-kommunene medfører behov for en prosjektstilling hos Abakus i 2020. Denne saken kommer opp som egen sak i kommunestyret, og er ikke avgjort, men legges uansett inn i budsjettet.

Endringene for øvrig er i all hovedsak prosjekter som er avsluttet eller en justering av budsjett opp mot faktisk aktivitet på området.

4. Generelle rammebetingelser

4.1 Befolkningsutvikling

Tabellen nedenfor viser utviklingen i folketallet fra 2013 til 2019. Folketallet er målt pr 1. januar i alle årene. I perioden 1. januar 2013 til 1. januar 2019 har folketallet i Tolga kommune hatt en nedgang på 130 personer, tilsvarende 8 % nedgang.

	2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Folkemengde i alt	1681	1658	1656	1620	1617	1553	1551
Kvinner	819	807	809	783	779	736	740
Menn	862	851	847	837	841	841	811
0-5 år	45+63	47+53	59+51	41+53	50+47	44+51	40+51
6-15 år	97+113	95+114	78+117	81+115	85+116	79+108	88+110
16-66 år	510+567	501+553	514+556	495+555	488+552	453+529	452+521
67-79 år	98+80	101+87	97+83	97+86	102+90	104+94	104+94
80-89 år	46+32	42+38	40-36	33+35	31+31	36+29	41+29
90 år og over	23+7	21+6	21+4	24+5	23+5	20+6	15+6

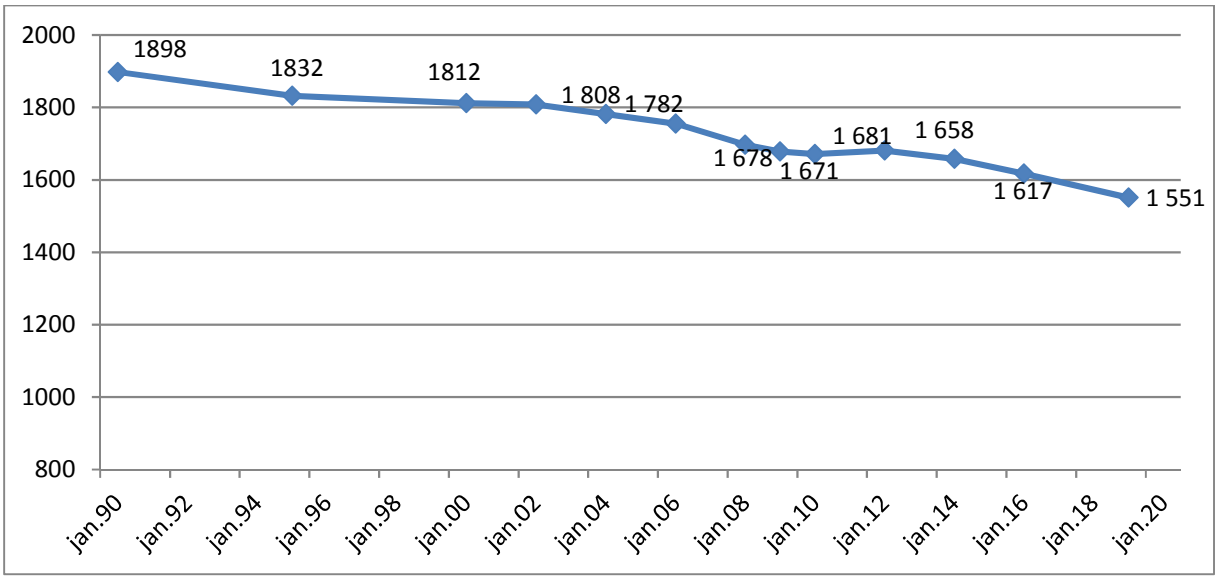

Tabellen viser folketallsutviklingen i Tolga kommune fra 1990- 2019.

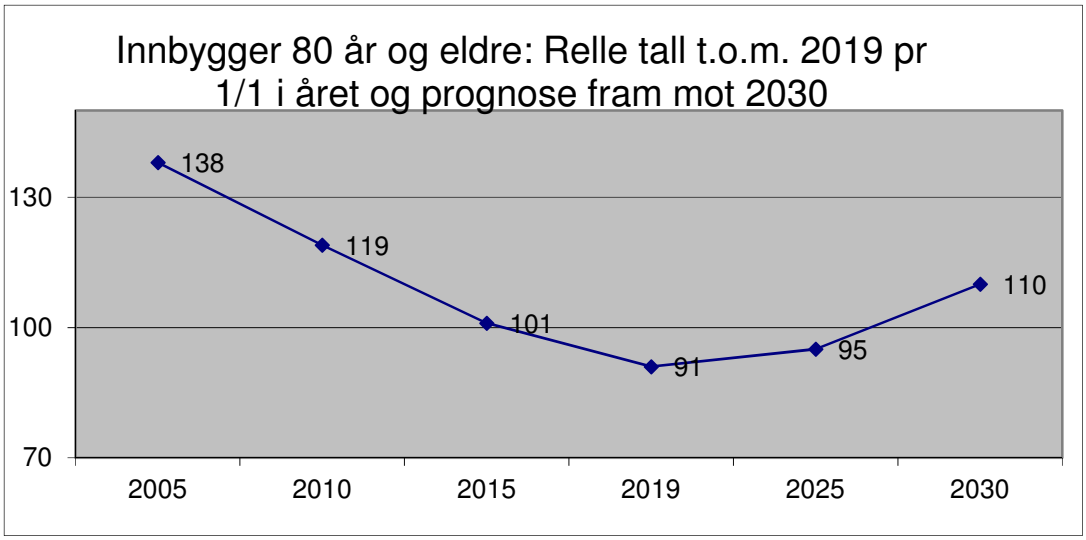

Tolga hadde sin topp av eldrebølgen i 2005 med 138 over 80 år. Pr 2019 er vi nede på 91 innbyggere i denne aldersgruppen. Antallet eldre over 80 vil stige sakte igjen de neste 10 årene.

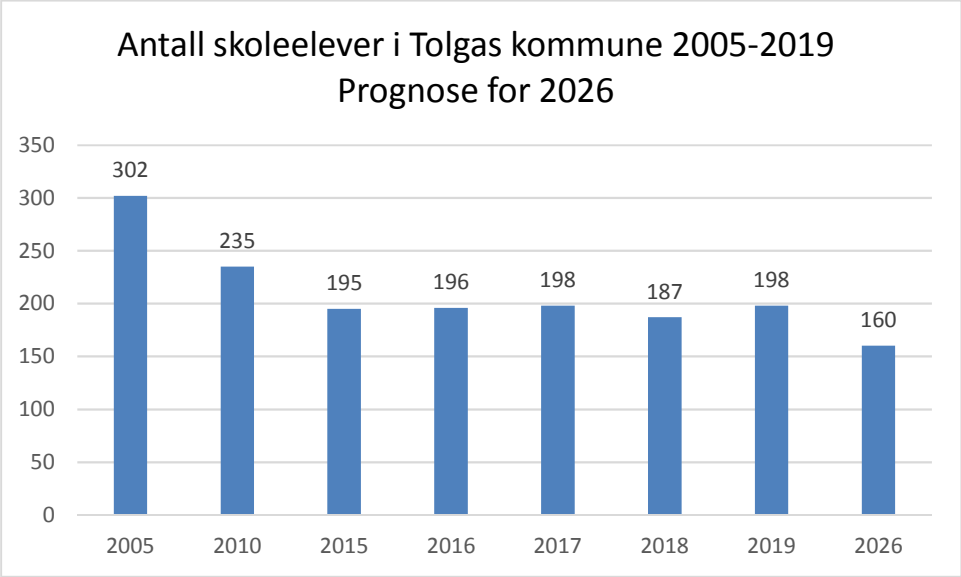

Antall skole-elever (6-15 år) falt betydelig fra år 2000 til 2015. Siden 2015 har antallet vært stabilt (190-200). Prognosen for antall skole-elever i 2026 er beregnet slik: I årskullene født 2010-2019 er det 16 barn i gjennomsnitt pr kull. Det tilsier 160 skoleelever i 1. til 10. klasse i 2026. Inn- og utflytting i aldersgruppen i 2019 og fram til 2026 vil ha betydning for dette antallet.

Befolkningstallet er en viktig faktor for kommunenes inntekter, så også for Tolga kommune. Rammetilskuddet beregnes med folketallet pr 1. juli året før budsjettåret.

For 2020 er det prognostisert:

Rammetilskudd per innbygger (inkl. inntektsutjevning):	ca. 54 100,-
Skatteinntekter per innbygger (inkl. skatteutjevning):	ca. 20 000,-

En innflytter/utflytter til/fra Tolga kommune vil tilføre/belaste inntektene i gjennomsnitt med kr ca. 75 000,-

4.2 Økonomiske rammebetingelser

4.2.1 Kommunesektorens samlede inntekter

Finansielle indikatorer
Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) betrakter netto driftsresultat som hovedindikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. TBU anbefaler at netto driftsresultat over tid bør utgjøre om lag 1,75 % av driftsinntektene for landets kommuner samlet. Anslag for resultatet for landet samlet (uten Oslo) i 2018 var på 1,1 %, mens den for 2017 var 3,8 %.

Kommunene i Hedmark hadde i 2018 i gjennomsnitt et netto driftsresultat på 1,1 % prosent av driftsinntektene. For Tolga kommune var netto driftsresultat i 2018 på 2,1 %. KOSTRA-gruppe 5 hadde et netto driftsresultat på 5,6%
Anbefalingen er at denne helst bør være over 1,75 %.

Netto lånegjeld viser kommunenes langsiktige gjeld fratrukket utlån (videreformidling av lån) og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld anses å være det målet som gir best uttrykk for den gjelden som må trekkes av kommunenes ordinære inntekter. Har man tilsvarende mer enn 75-80 % av driftsinntektene i gjeld, får man et begrenset økonomisk handlingsrom.

Tolga kommunes langsiktige gjeld var i 2018 på 85,8 %, som tilsvarer 60 085 kroner per innbygger. Det er høyt, og det anbefales en fokus på å redusere denne.

4.2.2 Skatt og rammetilskudd

Fra budsjett 2018 til budsjett 2019 har Tolga kommune et anslag i vekst i frie inntekter, korrigert for oppgaveendringer og reduksjon i folketall på ca. 1,1 %. Dette er den laveste veksten i Innlandet. Vekst i frie inntekter er beregnet ut fra anslag på regnskap 2019. Vi legger til grunn KS-prognosen på frie inntekter med sist kjente folketall 1560 (pr. 1/7-19).

Frie inntekter pr. innbygger var i 2018 kr. 72 549, mot kr. 72 825 i 2017.

4.2.3 Eiendomsskatt

Tolga kommune innførte fra 2011 eiendomsskatt med hele kommunen som virkeområde. Maksimumssats for boliger og fritidseiendommer er fra 2020 redusert til 5 promille. Bunnfradraget er i egen sak foreslått fjernet fra og ed 2020. Det er vedtatt en reduksjonsfaktor på 0,7. Inntektene fra eiendomsskatten for 2020 er stipulert til kr 3 800 000,-. Endringene i eiendomsskatteloven som ble vedtatt i 2017 innebærer at produksjonsutstyr og installasjoner

skal være fritatt for eiendomsskatt. Det ble ikke gitt noen kompensasjon til Tolga kommune for denne lovendringen.
Se for øvrig egen kommentar om eiendomsskatt under pkt. 1.2.

4.2.4 Driftsinntekter

Gebyrer og betalingssatser fremgår av dette dokumentet og er en del av budsjettvedtaket.

Det er innført vesentlige endringer i gebyr-regulativet for selvkostområdet plan og byggesak jfr. K-sak 19/404.

4.2.5 Lønns- og prisvekst

I statsbudsjettet anslås prisveksten for kommunale varer og tjenester (kommunal deflator) fra 2019-2020 til 3,1%, lønnsveksten er anslått til 3,5 %.

I budsjettforslaget er det budsjettert med kjent lønn pr. dato, det vil si etter at lokale lønnsforhandlinger høsten 2019 er lagt inn. Det er i budsjettet lagt inn et forventet lønnsoppgjør for 2020 på 3,4%.

4.2.6 Arbeidsgivers andel av pensjonsutgiftene

I budsjettforslaget er normalpremien basert på aktuarberegninger fra KLP og Statens pensjonskasse. Beregningene gir følgende premiesats for 2020:

KLP:	Fellesordningen	19,5 %
	Sykepleierordningen	19,5 %
	Folkevalgtordningen	19,5 %
Statens Pensjonskasse:	Lærere:	12 %

Pensjon er ikke en del av kommuneopplegget i statsbudsjettet. Men pensjon er en viktig del av kommunens utgifter. Forsikringsselskapene som forvalter kommunens midler til pensjon opererer i et internasjonalt finansmarked der målet er å skaffe størst mulig avkastning på pensjonsforpliktelsene. Forskjellen mellom det kommunen har betalt i pensjonspremie og aktuarens beregning av pensjonskostnaden for året kalles premieavvik. Premieavviket føres noe ulikt. De fleste kommuner avskriver dette over 7 år (dette er endret fra 15 år fra tidligere enn 2011 og 10 år mellom år 2011 og 2014), mens noen har 1-års amortisering. For de som tar det på 1 år vil en kraftig økning gi umiddelbare virkning på budsjettet for kommende år. For Tolga som har valgt den til enhver lengste gjeldene amortiseringstiden skyver man dermed en del av pensjonsforpliktelsen foran seg.

4.2.7 Øvrige driftsutgifter

Det er ikke i budsjettet lagt inn en forventet prisvekst, men en del større poster er regulert opp i forhold realistisk driftsnivå. For interkommunale samarbeid har man lagt til grunn budsjettall oppgitt av samarbeidene.

Driftstilskudd til Tolga Kirkelige Fellesråd videreføres i h.h.t. avtale. Denne avtalen er ikke endret i 2019, men bør revideres i 2020. Det forutsettes at virksomhetsplan fra Fellesrådet settes opp som orienteringssak.

4.2.8 Rente- og avdragsutgifter

Det ble inngått nye avtaler med fastrente fra november 2016, på henholdsvis 4 og 6 år. 28 % av egne lån er med fastrente, resten holdes flytende rente. Ved låneopptak i desember 2018 ble det avtalt fastrente for nytt lån. Dette er gunstig nå, fordi det pr. i dag er svært liten forskjell på fast og flytende rente.

Det vurderes ikke som nødvendig å ta opp lån i 2019. Ubrukte lånemidler har gitt en rente- og avdragsbelastning i 2019, men vil ha en positiv effekt for 2020.

Foto: Eivind Moen

5. Investeringsprosjekter i 2020-2023

5.1 Investeringsprosjekter i 2020

5.1.1 Prosjektleder

Ansatt i prosjektstilling fram til oktober 2020. Kostnader til prosjektleder kr. 700.000 belastes de investeringsprosjektene prosjektlederen jobber med gjennom året. Budsjettert med 9 måneder i 2019. Finansieres ved låneopptak.

5.1.2 Tolga sykehjem, nye senger

Noen av de eksisterende sengene er utslitt og uhensiktsmessig i forhold til dagens drift av sykehjem. Utskiftingen er estimert til 438 000, og var opprinnelig planlagt over to år. Flere kommuner er interessert i å gå sammen om felles innkjøpsavtale på dette området, og investeringen er derfor noe utsatt. Det meste av innkjøpet blir derfor gjort i 2020. Finansieres ved låneopptak.

5.1.3 Digitalisering av byggesaksarkiv

For å kunne legge til rette for mere digitale løsninger på saksbehandling, spesielt byggesak (e-byggesak) og plansak, er det behov for å scanne/ digitalisere dagens papirarkiv. Anslått kostnad 400 000 fordelt over tre år. 2020: 50 000, 2021: 200 000 og 2022: 150 000. Investeringen lånefinansieres.

5.1.4 Renholdssoner

Egne mattesystem som stopper, begrenser og fjerner smuss og fuktighet ved sentrale inngangsparti (skole/barnehage/kulturhusdel) for besparelse renhold og vedlikehold kr 550 000. Finansieres ved låneopptak.

5.1.5 Renholdsmaskiner

En del maskiner og utstyr er helt utslitt, og andre steder er det ikke optimalt utstyr på plass. Det er gjort en total vurdering behov for investeringer knyttet til renhold i alle bygg og anlegg i Tolga kommune. I denne vurderingen ligger også forsøk med bruk av robotrenhold i enkelte utvalgte bygg og soner. Samlet anslått kostnad 300 000. Investeringen planlegges fordelt på to år med 2020: 150 000 og 2021: 150 000. Investeringen lånefinansieres.

5.1.6 Damanlegg og demning i Store Tallsjø

Ut fra et beredskaps- og sikkerhetsmessig perspektiv er det behov for en vurdering/befaring av demninga ved Tallsjøen. Demninga ble bygget under utbyggingen av det første kraftverket i Tolga (Tolgen Kronskog). Dette krever en fagvurdering under vann med dykker og av et firma med erfaring og kompetanse fra slike oppdrag. Anslått kostnad kr 200 000.

5.1.7 Chrome book

Dagens leasingavtale for skole pc går ut fra 2021. Leasingkostnadene for chromebook er 1/3 av kostnadene ved å lease pc, og det er gjort gode erfaringer med denne ordninger av andre kommuner i regionen. Det foreslås derfor at det fra 2020 blir en overgang til chromebook for alle elever i skolene i Tolga kommune. Kostnad 200 000 i 2020 og 216 000 i 2021. Investeringen lånefinansieres.

5.1.8 Omregulering Vesleåsen/Tolgensli

Det legges inn 1 mill til omregulering av Vesleåsen og ferdigstilling av fellesareal i Tolgensli. Beløpet lånefinansieres.

5.2 Investeringsprosjekter i 2021-2023

5.2.1 Tolga sykehjem, utbedringer sykehjemsfløy

Utbedring/oppgradering ved sykehjemsfløyen videreføres. Noen av tiltakene som må gjøres er; utbedring og flytting av anretningskjøkken, utskifting av radiatorer med høy overflatetemperatur, utskifting av gamle og trekkfulle vinduer. Luftutskilling i vannbårne energisystem for å få mer balansert varme/kjøling i bygningsmassen. Det vil gi energibesparelser og lengre levetid på elektriske anlegg. Beløpet lånefinansieres. Utbedringene tas over 3 år med anslått samlet investeringsbehov på 4 750 000. Fordelingen er planlagt slik; 2020: 1 350 000, 2021: 1 900 000, 2022: 1 750 000. Finansieres ved låneopptak.

5.2.2 Lift teknisk

Det er behov for en ny lift. Kreves i forhold til noen av de oppdrag som skal utføres. Investeringsbehov kr 600 000,- i 2022. Finansieres ved låneopptak.

5.2.3 Digitalisering av byggesaksarkiv

For å kunne legge til rette for mere digitale løsninger på saksbehandling, spesielt byggesak (e-byggesak) og plansak, er det behov for å scanne/ digitalisere dagens papirarkiv. Anslått kostnad

400 000 fordelt over tre år. 2020: 50 000, 2021: 200 000 og 2022: 150 000. Investeringen lånefinansieres.

5.2.4 Chromebook

Videreføres fra 2020. Investeringsbehov i 2021 er 216 000. Investeringen lånefinansieres.

5.2.5 Ventilasjonsaggregat gymbygg utskifting

Det er behov for utskifting av ventilasjonsaggregat i gymbygg/svømmehall, samt utskifting og oppgradering av lysarmaturer i samme anlegg. Anslått kostnad 250 000. Investeringen lånefinansieres.

5.2.6 Renholdsmaskiner

En del maskiner og utstyr er helt utslitt, og andre steder er det ikke optimalt utstyr på plass. Det er gjort en total vurdering behov for investeringer knyttet til renhold i alle bygg og anlegg i Tolga kommune. I denne vurderingen ligger også forsøk med bruk av robotrenhold i enkelte utvalgte bygg og soner. Samlet anslått kostnad 300 000. Investeringen planlegges fordelt på to år med 2020: 150 000 og 2021: 150 000. Investeringen lånefinansieres.

5.2.7 Bibliotek selvbetjentløsning

For å legge til rette for god og tilpasset tilgjengelighet til bibliotek i framtida er det behov for å få på plass løsning for mere selvbetjening i bibliotek. Anslått behov 400 000. Investeringen lånefinansieres.

Foto: Sindre Riise

5.3 Investeringer – VAR-område – selvkost 2020

5.3.1 Vannledninger Tolga vest

Det er behov for utbedringer av ledningsnettet på Tolga vest. Prosjektet er planlagt over to år. 2020: 200 000 2021: 600 000. Finansieres ved låneopptak

5.3.2 Ledningsnett Sjukehusmoen og Kråkmoen.

Det er behov for utskifting av det gamle ledningsnettet for vann på Sjukehusmoen og Kråkmoen. Deler av dette ledningsnettet er fra 1930- tallet (Jernbaneledningen). Anslått kostnad kr 300 000. Finansieres ved låneopptak.

5.3.3 Næringsområde sør for Finden.

Det må opparbeides et næringsområde sør for Finden. Dette for å ha et område klart for en eventuell utbygging av næringsbygg. Vann og avløpsledning fra Tolga Næringspark.
Kostnaden med utbygging av vann og avløpsledning deles over 2 år. 2020: 225 000 2021: 225 000.Finansieres ved låneopptak.

5.3.4 Forprosjekt jordrenseanlegg ved Tolga Næringspark

Det er planer om å utrede et jordrenseanlegg i forbindelse med etablering av nytt område for næringsbygg sør for Tolga næringspark. I første omgang er det snakk om et forprosjekt for å utrede om dette er mulig. Anslått kostnad 200 000. Finansieres ved låneopptak

5.4 Investeringer – VAR-område – selvkost 2021-2023

5.4.1 Tak – høydebasseng på vestsiden

Det er behov for å legge nytt tak på høydebassenget på vestsiden i 2021. Anslått kostnad kr 200 000,- Finansieres ved låneopptak.

5.4.2 Ny slamvogn

Det er behov for ny slamvogn. Anslått kostand kr 450 000,-. Finansieres ved låneopptak.

5.4.3 Vannledninger Tolga vest

Det er behov for utbedringer av ledningsnettet på Tolga vest. Prosjektet er planlagt over to år. 2020: 200 000 2021: 600 000. Finansieres ved låneopptak

5.4.4 Næringsområde sør for Finden.

Det må opparbeides et næringsområde sør for Finden. Dette for å ha et område klart for en eventuell utbygging av næringsbygg. Vann og avløpsledning fra Tolga Næringspark.
Kostnaden med utbygging av vann og avløpsledning deles over 2 år. 2020: 225 000 2021: 225 000. Finansieres ved låneopptak.

5.4.5 Tak –høydebasseng på Hamran.

Det er behov for å legge nytt tak på høydebassenget på Hamran. Anslått kostnad i 2021
kr 200 000. Finansieres ved låneopptak.

6. Vedlegg

6.1 Budsjettskjemaer

6.1.1 Driftsoversikt 2020-2023, budsjettskjema 1 A

(Tall i hele 1000 kr)	Budsjett 2020	Økonomiplan 2021	2022	2023	Rev.bud. 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018
Skatt på inntekt og formue	31 695	31 492	31 289	31 289	30 307	30 307	29 834
Rammetilskudd	69 538	68 105	67 566	67 552	68 887	68 887	67 977
Inntektsutjevning	15 151	15 054	14 957	14 957	14 539	14 539	14 713
Skatt på eiendom	3 839	4 508	3 369	3 369	3 000	3 000	3 116
Integreringstilskudd	7 758	7 559	7 558	7 616	7 834	6 172	7 788
Rentekomp. Kirker	9	8	8	7	0	0	0
Rentekomp. grunnskoleref	26	19	13	7	100	100	28
Rentekomp. omsorg	215	212	209	207	200	200	211
Konsesjonskraft	0	1 053	2 106	2 106			
Konsesjonsavgift/naturressursskatt	115	1 252	2 389	2 389			
Sum frie disp. innt.	**128 346**	**129 262**	**129 464**	**129 499**	**124 867**	**123 205**	**123 667**
Renteinnt. bank	300	200	200	200	140	140	467
Renteinnt. formidlingslån	150	100	100	100	150	150	168
Renteutg., prov. og andre finansutg.	-3 952	-3 794	-3 697	-3 491	-3 572	-3 572	-1 702
Mottatte avdrag form.lån	600	500	500	500	600	600	0
Avdrag på lån	-9 874	-12 415	-12 005	-11 649	-9 934	-9 934	-6 287
Netto finansinnt/-utgift	**-12 776**	**-15 409**	**-14 902**	**-14 340**	**-12 616**	**-12 616**	**-7 354**
Til dekning av tidl. års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Avsetn. til flyktningefond	-7 758	-7 559	-7 558	-7 616	-7 834	-6 172	-6 123
Avsetn. til disp.fond	-800	0	0	0	0	0	-8 322
Avsetning til disp.fond næring	-100	0	0	0	-300	-300	-310
Avsetn. til bundne fond	-115	-341	-566	-566	-100	-100	-14
Bruk av tidl. regnsk.m.mindreforbruk	0	0	0	0	0	0	7 331
Bruk av ubundne avsetninger	0	0	0	0	2 153	2 153	1 500
Bruk av bundne fond	0	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	**-8 773**	**-7 900**	**-8 124**	**-8 182**	**-6 081**	**-4 419**	**-5 938**
Overført til investeringsbudsjettet	-440	-440	-440	-440	-510	-510	-485
Til fordeling drift	106 357	105 513	105 998	106 537	105 660	105 660	109 890
Motpost avskrivninger	9 874	12 415	12 005	11 649	7 978	7 978	7 696
Sum fordelt til drift (skjema 1B)	**116 231**	**117 928**	**118 003**	**118 186**	**113 638**	**113 638**	**117 586**

6.1.2 Driftsoversikt 2020-2023, budsjettskjema 1 B

Budsjettet vedtas netto på sektornivå.

(Tall i hele 1000 kr)	Budsjett 2020	Økonomiplan 2021	2022	2023	Revidert budsjett 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018
Politisk	2 606	2 606	2 606	2 506	2 601	2 601	2 262
Rådmann og Stab	8 267	8 267	8 267	8 167	8 049	8 049	7 321
Felleskostnader	-417	1 792	1 980	1 769	2 346	2 346	1 648
Sektor - Samfunnsutvkling	23 650	24 749	24 393	24 334	19 774	19 774	20 040
Sektor - Oppvekst	38 163	37 163	37 460	37 663	38 720	38 720	38 820
Sektor - Velferd	41 869	41 253	41 196	41 646	40 056	40 056	39 736
VAR-området	0	0	0	0	0	0	-541
Kirke og andre trossamfunn	2 092	2 100	2 100	2 100	2 092	2 092	2 082
SUM fordelt drift (fra skjema 1A)	**116 230**	**117 930**	**118 002**	**118 185**	**113 638**	**113 638**	**111 368**

6.1.3 Investeringsbudsjett 2020-2023, budsjettskjema 2 A

	Budsjett	Økonomiplan			Rev.bud.	Budsjett	Regnskap
(Tall i hele 1000 kr)	2020	2021	2022	2023	2019	2019	2018
Investeringer i anleggsmidler	78 169	5 571	3 125	0	60 765	60 765	13 806
Utlån og forskutteringer	0	0	0	0	0	0	451
Kjøp av aksjer og andeler	440	440	440	440	440	510	1 485
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	938
Dekning av tidligere års underskudd	0	0	0	0	0	0	95
Avsetninger	0	0	0	0	0	0	101
Årets finansieringsbehov	**78 609**	**6 011**	**3 565**	**440**	**61 205**	**61 275**	**16 876**
Finansiert slik:							
Bruk av lånemidler	48 230	4 791	2 500	0	43 519	43 519	11 914
Inntekter fra salg av ansleggsmidler	2 500	0	0	0	2 500	2 500	125
Tilskudd til investeringer	3 000	0	0	0	3 000	3 000	0
Kompensasjon for merverdiavgift	15 139	780	625	0	11 746	11 746	1 519
Mottatte avdrag på utlån og refusjone	0	0	0	0	0	0	1 431
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	**68 869**	**5 571**	**3 125**	**0**	**60 765**	**60 765**	**14 989**
Overført fra driftsbudsjett	440	440	440	440	440	510	485
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	9 300	0	0	0	0	0	1 402
Sum finansiering	**78 609**	**6 011**	**3 565**	**440**	**61 205**	**61 275**	**16 876**
Udekket (+)/udisponert (-)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

6.1.4 Investeringsbudsjett 2020-2023, budsjettskjema 2 B

Investerings-prosjekt (tall i hele 1000 kr)	ÅR	Investerings-ramme	Lån	Tilskudd	Fond	MVA	Salg anleggs-midler
Oppgradering bredbånd (ovf)	2020	3 500	0		2 800	700	
Velferdsteknologi (ovf)	2020	125	100			25	
Organisasjonsarbeid/planarbeid (ovf)	2020	675	540			135	
Nye senger omsorgstunet (ovf)	2020	125	100			25	
Utbedring sykehjemsfløy (ovf)	2020	1 375	1 100			275	
Barnehage, skole og kulturhus - ombygging og nybygg	2020	60 194	36 155	3 000	6 500	12 039	2 500
Barnehage, skole og kulturhus - uteområde	2020	3 750	3 000			750	
Kommunehus/bibliotek (ovf)	2020	1 500	1 200			300	
Lagerhall uteseksjonen (ovf)	2020	900	720			180	
Tillegg Vingelen skole	2020	625	500			125	
Prosjektleder, fordeles ut fra tidsbruk ved årets slutt.	2020	700	700				
Nye senger omsorgstunet NY	2020	250	200			50	
Renholdssoner	2020	550	440			110	
Luftutskilling Omsorgstunet	2020	125	100			25	
Digitalisering byggesaksarkiv	2020	63	50			13	
Renholdsmaskiner	2020	188	150			38	
Chrome-book	2020	250	200			50	
Damanlegg/demning i Store Tallsjø	2020	250	200			50	
Omregulering Vesleåsen/Tolgensli	2020	1 250	1 000			250	
SUM 2020		**76 394**	**46 455**	**3 000**	**9 300**	**15 139**	**2 500**
Ombygging Omsorgstunet	2021	2 375	1 900			475	
Digitalisering byggesaksarkiv	2021	250	200			50	
Ventilasjonsaggregat gymbygg	2021	313	250			63	
Chrome-book	2021	270	216			54	
Renholdsmaskiner	2021	188	150			38	
Bibliotek selvbetjent-løsning	2021	500	400			100	
SUM 2021		**3 896**	**3 116**	**0**	**0**	**779**	**0**
Ombygging Omsorgstunet	2022	2 188	1 750			438	
Digitalisering byggesaksarkiv	2022	188	150			38	
Lift, teknisk	2022	750	600			150	
SUM 2022		**3 125**	**2 500**	**0**	**0**	**625**	**0**
SUM 2023		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

6.1.5 Investeringsbudsjett 2020-2023, budsjettskjema 2B– VAR (selvkost)

Investerings-prosjekt VAR (selvkost) *(tall i hele 1000 kr)*	ÅR	Investerings-ramme	Lån	Tilskudd	Fond	Driftsm/ MVA	Salg anleggs-midler
Prøveboring grunnvannsbrønn	2020	200	200			0	
Vann og avløp i sentrum (ovf)	2020	200	200			0	
Kryssing av Glåma (ovf)	2020	200	200			0	
Hovedplan vann og avløp (ovf)	2020	250	250			0	
Vannledninger Tolga vest	2020	200	200			0	
Ledn.nett Sjukehusmoen/Kråkmoen	2020	300	300			0	
Næringsområde sør for Finden	2020	225	225			0	
Jordrenseanlegg Tolga Næringspark	2020	200	200			0	
SUM 2020		**1 775**	**1 775**	**0**	**0**	**0**	**0**
Tak - høydebasseng vestsiden	2021	200	200			0	
Ny slamvogn	2021	450	450			0	
Vannledninger Tolga vest	2021	600	600			0	
Næringsområde sør for Finden	2021	225	225				
Høydebasseng Hamran	2021	200	200			0	
SUM 2021		**1 675**	**1 675**	**0**	**0**	**0**	**0**
	2022						
SUM 2022		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	2023						
SUM 2023		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

6.2 Gebyr og betalingssatser

Gebyr og betalingssatser	Satser	Nye satser
Skoler	**2019**	**2020**
SFO Foreldrebetaling (Før skoletid)	Mandag-Fredag kr 120,- pr dag	Mandag-Fredag kr 140,- pr dag
SFO Foreldrebetaling (Etter skoletid)	Mandag-Fredag kr 140,- pr time. Alle elever betaler full tid pr dag (fram til 16.00 Tolga og 16.30 Vingelen).	Mandag-Fredag kr 140,- pr time. Alle elever betaler full tid pr dag (fram til 16.00 Tolga og 16.30 Vingelen).
SFO Foreldrebetaling (Full plass)	Tolga kr 2.420,- Vingelen kr 2.770,-	Tolga kr 2.520,- Vingelen kr 2.870,-
SFO Foreldrebetaling	Måltidsbetaling for elever med gratis SFO og som ønsker å delta ved måltid i SFO: Kr 12,- pr måltid	Måltidsbetaling for elever med gratis SFO og som ønsker å delta ved måltid i SFO: Kr 12,- pr måltid
SFO Foreldrebetaling	Det betales for 10 måneder pr. år. Ingen søskenmoderasjon. Matpenger kommer i tillegg.	Det betales for 10 måneder pr. år. Ingen søskenmoderasjon. Matpenger kommer i tillegg.
Kulturskolen	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Kulturskolen	Undervisning: kr 1.500,- pr halvår	Undervisning: kr. 1.600,- pr semester
Kulturskolen	Undervisning i store gruppe: kr 750,- pr halvår	
Kulturskolen	Undervisning i judo: Kr 750,- per halvår	Undervisning i stor gruppe (judo): kr 800,- pr semester
Kulturskolen	Musikk fra livets begynnelse: kr 900,- for 10 ukers kurs	Musikk fra livets begynnelse: kr 1.000,- for 10 ukers kurs
Kulturskolen	De som blir tatt opp som elever forplikter seg økonomisk for et halvt år. Du blir betraktet som elev inntil ny skriftlig oppsigelse av plassen foreligger. Frist for oppsigelse: høst 15. juni. Vår 15. desember	De som blir tatt opp som elever forplikter seg økonomisk for et halvt år. Du blir betraktet som elev inntil ny skriftlig oppsigelse av plassen foreligger. Frist for oppsigelse: høst 15. juni. Vår 15. desember
Kulturskolen	Søskenmoderasjoner tas inn fra 2.disiplin i familien. 1.elevplass full pris 2.elevplass 25 % reduksjon 3.elevplass 25 % reduksjon 4., 5. etc. 25 % reduksjon	Søskenmoderasjoner tas inn fra 2.disiplin i familien. 1.elevplass full pris 2.elevplass 25 % reduksjon 3.elevplass 25 % reduksjon 4., 5. etc. 25 % reduksjon
Kulturskolen	Det betales kr 175,- per halvår i instrumentleie. Ønsker eleven å leie flere instrumenter enn	Instrumentleie: kr 200,- pr semester. Det gis ingen reduksjon ved

	hovedinstrumentet sitt, koster også det kr 175,- pr halvår.	leie av flere instrument i familien.
Barnehage	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Foreldrebetalingssatser	Heldagstilbud: 5 dager pr uke kr 3.040,- 4 dager pr uke kr 3.000,- 3 dager pr uke kr 2.190,-	Heldagstilbud: 5 dager pr uke kr 3.135,- 4 dager pr uke kr 3.080,- 3 dager pr uke kr 2.250,-
Foreldrebetaling	For alle barnehageplassene betales det for 11 måneder pr år. (Det betales halv sats juli og august måned).	For alle barnehageplassene betales det for 11 måneder pr år. (Det betales halv sats juli og august måned).
Søskenmoderasjon	Det er 30 % reduksjon i betalingen for 2.barn og 50 % for 3.barn eller flere barn. Kjøp av en enkelt dag for et barn koster kr 200,- pr dag. Ingen søskenmoderasjon.	Det er 30 % reduksjon i betalingen for 2.barn og 50 % for 3.barn eller flere barn. Kjøp av en enkelt dag for et barn koster kr 200,- pr dag. Ingen søskenmoderasjon.
Reduksjon av foreldrebetaling	Foreldre/foresatte kan søke om reduksjon i foreldrebetalingen når husholdningens samlede skattepliktige kapital- og personinntekt er under kr 533.500,-. Foreldre/foresatte kan søke om å få 20 timer gratis oppholdstid for alle 3-, 4- og 5-åringer, og barn med utsatt skolestart, når husholdningens samlede skattepliktige kapital- og personinntekt er under kr 533.500,-. Fra 1.august 2019 blir gratis kjernetid utvidet til å gjelde alle 2 åringer også. Fra 1. august 2019 blir inntektsgrensen kr 548.500.	Foreldre/foresatte kan søke om reduksjon i foreldrebetalingen når husholdningens samlede skattepliktige kapital- og personinntekt er under kr 548.500,-. Foreldre/foresatte kan søke om å få 20 timer gratis oppholdstid for alle 2-, 3-, 4- og 5-åringer, og barn med utsatt skolestart, når husholdningens samlede skattepliktige kapital- og personinntekt er under kr 548.500,-.
Matpenger	5 dager pr uke kr 300,- 4 dager pr uke kr 240,- 3 dager pr uke kr 180,-	5 dager pr uke kr 350,- 4 dager pr uke kr 280,- 3 dager pr uke kr 210,-
Pleie- og omsorgstjenester	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Pleie- og omsorgstjenester	Langtidsopphold i sykehjem: Kommunen krever egenbetaling i henhold til maksimumssatser fastsatt av statlige myndigheter i FOR-2011-12-16-1349 «Forskrift om egenandel for	Langtidsopphold i sykehjem: Kommunen krever egenbetaling i henhold til maksimumssatser fastsatt av statlige myndigheter i FOR-2011-12-16-1349 «Forskrift om egenandel for

	kommunale helse- og omsorgstjenester» Enslige m/egen bolig gis fradrag for boutgifter i 6 mnd. etter vedtak om langtidsplass.	kommunale helse- og omsorgstjenester» Enslige m/egen bolig gis fradrag for boutgifter i 6 mnd. etter vedtak om langtidsplass.	
Pleie- og omsorgstjenester	Korttidsopphold i sykehjem: Kommunen krever egenbetaling i henhold til maksimumssatser fastsatt av statlige myndigheter i FOR-2011-12-16-1349 «Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester»	Korttidsopphold i sykehjem: Kommunen krever egenbetaling i henhold til maksimumssatser fastsatt av statlige myndigheter i FOR-2011-12-16-1349 «Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester»	
Pleie- og omsorgstjenester	Leie trygghetsalarm: Leiesatsen settes til kr 200,- pr måned	Leie trygghetsalarm: Leiesatsen settes til kr 220,- pr måned	
Pleie- og omsorgstjenester	Middagslevering til hjemmeboende: Pris pr middag settes til kr 90,- Tørr-mat til beboere omsorgsleilighet (frokost-kveldsmat inkl. drikke): 70,- Kr 160,- pr døgn for all mat og drikke hele året.	Middagslevering til hjemmeboende: Pris pr middag settes til kr 90,- Tørr-mat til beboere omsorgsleilighet (frokost,lunsj,kveldsmat, kaffebrød, frukt, inkl.drikke): 80,- Kr 170,- pr døgn for all mat og drikke hele året beboere i omsorgsleiligheter	
Pleie- og omsorgstjenester	Hjemmehjelp (Praktisk bistand): Abonnement: Inntekt under 2 G: Maksimumssats fastsatt i FOR-2011-12-16-1349 «Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester»	Hjemmehjelp (Praktisk bistand): Abonnement: Inntekt under 2 G: Maksimumssats fastsatt i FOR-2011-12-16-1349 «Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester»	
Pleie- og omsorgstjenester	Tilfeldige rekvirenter praktisk bistand (hjemmehjelp praktisk bistand) Kr 200,- pr time	Tilfeldige rekvirenter praktisk bistand (hjemmehjelp praktisk bistand) Kr 210,- pr time	
Pleie- og omsorgstjenester	Kr 200,- pr dag(dagtilbud Helblad)	Kr 210,- pr dag (dagtilbud demente)	
Alkohol	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020*:**	
Skjenkeavgift alkohol enkeltanledninger (ihht til lov, forskrift og kommunens alkoholpolitiske	Enkeltanledning åpent arrangement: kr 370,- Enkeltanledning lukket arrangement (personlig inviterte gjester): kr 370,-	Enkeltanledning åpent arrangement: kr 370,- Enkeltanledning lukket arrangement (personlig inviterte gjester): kr 370,-	

handl plan vedtatt gjeldende for 2016-2020)	Utvidet skjenketid/ skjenkested (for innehavere av alminnelig skjenkebevilling): kr 370,-	Utvidet skjenketid/ skjenkested (for innehavere av alminnelig skjenke-bevilling): kr 370,- (*Revidering av alkoholpolitisk handlingsplan 1.halvår 2020)
Vilt	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Fellingsavgifter hjortevilt (iht maks. satser fra Nasjonalbudsjett/Mdir	Fastsetting av Fellingsavgifter Hjortevilt for 2017/2018 er delegert til Viltnemda. (iht maks. satser fra Nasjonalbudsjett).	Fastsetting av Fellingsavgifter Hjortevilt for 2019/2020 er delegert til Viltnemda. (iht maks. satser fra Nasjonalbudsjett)
Kulturkontoret	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Lavvo	Etter særskilt avtale	Etter særskilt avtale
Dølmotunet	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Våningshuset	Private lag og lukkede arrangementer; kr. 850,- (uten vask) kr. 1.250,- (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.	Private lag og lukkede arrangementer; kr. 900,- (uten vask) kr. 1.300,- (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.
Våningshuset	Mindre møter; kr. 400,- (uten vask) kr. 600,- (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.	Mindre møter; kr. 400,- (uten vask) kr. 600,- (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.
Fjøset (med toalettanlegg)	Private lag; kr. 600,- (uten vask) kr. 900,- (med vask) Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Private lag; kr. 600,- (uten vask) kr. 900,- (med vask) Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Fjøset (med toalettanlegg)	Arrangementer; Pris avtales særskilt. Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Arrangementer; Pris avtales særskilt. Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Låven (med toalettanlegg)	Private lag; kr. 600,- (uten vask) kr. 900,- (med vask) Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Private lag; kr. 600,- (uten vask) kr. 900,- (med vask) Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Låven (med toalettanlegg)	Arrangementer;	Arrangementer;

	Pris avtales særskilt. Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.	Pris avtales særskilt. Oppvarming avtales i hvert enkelt tilfelle, og kommer i tillegg til utleieprisen.
Eldhuset (med toalettanlegg)	Aktiviteter; kr. 250,- (uten vask) kr. 400,- (med vask)	Aktiviteter; kr. 250,- (uten vask) kr. 400,- (med vask)
Utstillingslokaler Dølmotunet (inkl. toalettanlegg)	Aktiviteter, utstillinger, lukkede arrangementer; kr. 850,- (uten vask) kr. 1.250,- (med vask) Leie over flere dager etter særskilt avtale.	Aktiviteter, utstillinger, lukkede arrangementer; kr. 900,- (uten vask) kr. 1300,- (med vask) Leie over flere dager etter særskilt avtale.
Parkområdet Dølmotunet, inkl. toalettanlegg	Grunnpris arrangementer; kr. 1.400,- Ved inntektsbringende arrangementer kommer i tillegg til grunnpris, prosenter av billettinntekter eller omsetning. Leietaker står for all opprydding etter arrangementet.	Grunnpris arrangementer; kr. 1.500,- Ved inntektsbringende arrangementer kommer i tillegg til grunnpris, prosenter av billettinntekter eller omsetning. Leietaker står for all opprydding etter arrangementet.
Scenegulv	Etter særskilt avtale	Etter særskilt avtale
Scenetak	Etter særskilt avtale	Etter særskilt avtale
Trosser	Etter særskilt avtale	Etter særskilt avtale
Allaktivitetshus	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Fritidsklubben	Utleie til private lag og arrangementer: kr. 500,- (uten vask) kr. 800,- (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.	Utleie til private lag og arrangementer: kr. 500,- (uten vask) kr. 800,- (med vask) Prisene inkluderer krus og dekketøy, som må ryddes og settes i oppvaskmaskin etter bruk.
Bibliotek	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Varselgebyr:	Gratis for 1. gangs varsel kr. 30,- for 2. gangs varsel kr. 50,- for 3. gangs varsel Gratis 1. og 2. gangs varsel for barn til og med 10. trinn.	Gratis for 1. gangs varsel kr. 30,- for 2. gangs varsel kr. 50,- for 3. gangs varsel Gratis 1. og 2. gangs varsel for barn til og med 10. trinn.
Gebyrer i hht gebyrforskrift for konsesjons- og delingssaker	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Konsesjonssøknader	Gebyr for søknader om konsesjon (ervervstillatelse) etter lov av 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon	Gebyr for søknader om konsesjon (ervervstillatelse) etter lov av 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon

	ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. §2 og §3: kr. 1.600,- pluss 3 promille av den første millionen gebyrpliktig kjøpe- eller leiesum, og 2 promille av det overskytende beløpet til sammen inntil maksimum kr. 5.000,-.	ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. §2 og §3: kr. 1.700,- pluss 3 promille av gebyrpliktig kjøpe- eller leiesum, til sammen inntil maksimum kr. 5.000,-.
	Det skal betales ett gebyr ved søknad om konsesjon for en eiendom selv om der er flere erververe av samme eiendom.	Det skal betales ett gebyr ved søknad om konsesjon for en eiendom selv om der er flere erververe av samme eiendom.
Søknader om delingssamtykke	Søknader om delingssamtykke etter lov om jord av 12. mai 1995 nr. 23 §12 kr. 1.100,- for kurante saker. For ukurante saker som krever politisk behandling kr. 2.000,-.	Søknader om - delingssamtykke etter lov om jord av 12. mai 1995 nr. 23 §12 kr. 2 000,- for alle saker.
	Det skal betales ett gebyr selv om søknaden gjelder fradeling av flere tomter eller parseller fra samme eiendom. Det samme gjelder ved såkalte stripeerverv til veiformål og lignende fra flere eiendommer.	Det skal betales ett gebyr selv om søknaden gjelder fradeling av flere tomter eller parseller fra samme eiendom. Det samme gjelder ved såkalte stripeerverv til veiformål og lignende fra flere eiendommer.
Gebyrregulativ for plan- og byggesaksbehandling og oppmålingstjenester	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
1. Boligbygg inntil 2 etasjer	For nybygg kr. 6.500,-. For nybygg med flere leiligheter betales et tillegg pr. ekstra leilighet/ hybelleilighet kr. 2.170,-.	For nybygg kr. 6.500,-. For nybygg med flere leiligheter betales et tillegg pr. ekstra leilighet/ hybelleilighet kr. 2.170,-.
	For tilbygg, uthus, garasjer o.l. inntil 30 m2 kr. 2.700,-. For overskytende areal kr. 40 pr.m2. Maksimumsgebyr kr. 4.340,-. *Når byggesøknad omfatter både hovedbygg og uthus o.l., slik at disse kan behandles under ett, reduseres gebyret med kr. 1.000,-.*	For tilbygg, uthus, garasjer o.l. inntil 30 m2 kr. 2.700,-. For overskytende areal kr. 40 pr.m2. Maksimumsgebyr kr. 4.340,-. *Når byggesøknad omfatter både hovedbygg og uthus o.l., slik at disse kan behandles under ett, reduseres gebyret med kr. 1.000,-.*
2. Hytter	For nybygg kr 6.500,-.	For nybygg kr 6.500,-.

	For tilbygg, uthus, garasjer o.l. inntil 30 m2 kr. 2.170,-. For overskytende areal kr. 40 pr.m2. Maksimumsgebyr kr. 4.340,- *Når byggesøknad omfatter både hovedbygg og uthus o.l., slik at disse kan behandles under ett, reduseres gebyret med kr. 1.000,-.*	For tilbygg, uthus, garasjer o.l. inntil 30 m2 kr. 2.170,-. For overskytende areal kr. 40 pr.m2. Maksimumsgebyr kr. 4.340,- *Når byggesøknad omfatter både hovedbygg og uthus o.l., slik at disse kan behandles under ett, reduseres gebyret med kr. 1.000,-.*
3. Landbruksbygg	Våningshus: Som for boligbygg. Seterhus o.l. kr. 6.500,-. Driftsbygninger (fjøs) inntil 200 m2: Kr. 6.500,-. For overskytende areal: Kr. 40,- pr m2. Maks kr. 10.000,-. Tilbygg driftsbygninger inntil 200 m2: Kr. 2.500,-. For overskytende areal: Kr. 40,- pr. m2. Maks kr. 10.000,-.	Våningshus: Som for boligbygg. Seterhus o.l. kr. 6.500,-. Driftsbygninger (fjøs) inntil 200 m2: Kr. 6.500,-. For overskytende areal: Kr. 40,- pr m2. Maks kr. 10.000,-. Tilbygg driftsbygninger inntil 200 m2: Kr. 2.500,-. For overskytende areal: Kr. 40,- pr. m2. Maks kr. 10.000,-.
	For andre landbruks-bygninger, redskapshus, buer, naust o.l. og tilbygg til slike inntil 30m2: kr. 2.700,-. For overskytende areal kr. 40 pr. m2. Maksimumsgebyr kr. 4.340,-.	For andre landbruks-bygninger, redskapshus, buer, naust o.l. og tilbygg til slike inntil 30m2: kr. 2.700,-. For overskytende areal kr. 40 pr. m2. Maksimumsgebyr kr. 4.340,-.
4. For alle andre kategorier nybygg, samt tilbygg, påbygg, underbygg og hovedombygging	som ikke kommer inn under pkt 1, 2 eller 3, betales følgende gebyrer etter tiltakets totale bruksareal:	som ikke kommer inn under pkt 1, 2 eller 3, betales følgende gebyrer etter tiltakets totale bruksareal:
	Tiltaksklasse 1 Første 50 m2: kr. 2.800,-.	Tiltaksklasse 1 Første 50 m2: kr. 2.800,-.
	Tiltaksklasse 1 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 25,-.	Tiltaksklasse 1 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 25,-.
	Tiltaksklasse 1 Overskytende pr. m2 kr. 12,-.	Tiltaksklasse 1 Overskytende pr. m2 kr. 12,-.
	Tiltaksklasse 1 maksbeløp: Kr 15.500,-	Tiltaksklasse 1 maksbeløp: Kr 15.500,-
	Tiltaksklasse 2 Første 50m2: kr 3.600,-.	Tiltaksklasse 2 Første 50m2: kr 3.600,-.
	Tiltaksklasse 2 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 30,-.	Tiltaksklasse 2 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 30,-.
	Tiltaksklasse 2 Overskytende pr m2 kr 14,-	Tiltaksklasse 2 Overskytende pr m2 kr 14,-

	Tiltaksklasse 2 maksbeløp: kr 20.700,-	Tiltaksklasse 2 maksbeløp: kr 20.700,-
	Tiltaksklasse 3 Første 50 m2 pr. m2 kr.6.700,-	Tiltaksklasse 3 Første 50 m2 pr. m2 kr.6.700,-
	Tiltaksklasse 3 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 35,-	Tiltaksklasse 3 Neste 150 m2 pr. m2 kr. 35,-
	Tiltaksklasse 3 Overskytende pr. m2 kr. 15,-	Tiltaksklasse 3 Overskytende pr. m2 kr. 15,-
	Tiltaksklasse 3 maksbeløp: kr 31.000,-	Tiltaksklasse 3 maksbeløp: kr 31.000,-
	Når arbeidet/søknaden omfatter flere etasjer, betales et tillegg på 50 % hele tiltakets areal.	Når arbeidet/søknaden omfatter flere etasjer, betales et tillegg på 50 % hele tiltakets areal.
5. For trinnvis behandling	Igangsetting (IG) pr. trinn kr. 2.170,-. Dette gjelder både pkt. 1, 2, 3 og 4 og fra og med første trinn IG.	Igangsetting (IG) pr. trinn kr. 2.170,-. Dette gjelder både pkt. 1, 2, 3 og 4 og fra og med første trinn IG.
6. Kategorier som ikke kan måles etter grunnflate	For mindre tiltak etter plan- og bygningslovens § 20-1 som ikke kan måles etter grunnflate, eller gjelder forstøtningsmur, innhegning, mindre terrenginngrep, mindre vegstrekninger, renovering av skorstein, bruksendring og andre sammenlignbare tiltak, er gebyret for hver sak kr. 2.170,-.	For mindre tiltak etter plan- og bygningslovens § 20-1 som ikke kan måles etter grunnflate, eller gjelder forstøtningsmur, innhegning, mindre terrenginngrep, mindre vegstrekninger, renovering av skorstein, bruksendring og andre sammenlignbare tiltak, er gebyret for hver sak kr. 2.170,-.
	For oppgaver som er knyttet til tiltaksklasser er gebyrene for hver sak: Tiltaksklasse 1: kr. 1.620,-. Tiltaksklasse 2: kr. 2.170,-. Tiltaksklasse 3: kr. 2.700,-.	For oppgaver som er knyttet til tiltaksklasser er gebyrene for hver sak: Tiltaksklasse 1: kr. 1.620,-. Tiltaksklasse 2: kr. 2.170,-. Tiltaksklasse 3: kr. 2.700,-.
	For tiltak av middels omfang etter pbl. § 20-1 som ikke kan måles etter grunnflate eller gjelder større terrenginngrep, lengre vegstrekninger, lengre utmarksgjerder og andre sammenlignbare tiltak: Kr. 2800,-. For oppgaver som nevnt ovenfor og som er knyttet til	For tiltak av middels omfang etter pbl. § 20-1 som ikke kan måles etter grunnflate eller gjelder større terrenginngrep, lengre vegstrekninger, lengre utmarksgjerder og andre sammenlignbare tiltak: Kr. 2800,-. For oppgaver som nevnt ovenfor og som er knyttet til

	tiltaksklasser er gebyrene for hver sak: Tiltaksklasse 1: kr. 2.800,-. Tiltaksklasse 2: kr. 3.100,-. Tiltaksklasse 3: kr. 3.600,-.	tiltaksklasser er gebyrene for hver sak: Tiltaksklasse 1: kr. 2.800,-. Tiltaksklasse 2: kr. 3.100,-. Tiltaksklasse 3: kr. 3.600,-.
7. Fornyelse av søknad	Ved fornyelse av tidligere godkjent tiltak må det fremmes ny fullstendig søknad. Nytt fullstendig gebyr vil da også påløpe – jfr pbl § 21-9	Ved fornyelse av tidligere godkjent tiltak må det fremmes ny fullstendig søknad. Nytt fullstendig gebyr vil da også påløpe – jfr pbl § 21-9
8. Endringer i forhold til gitt tillatelse (- eller godkjent melding)	Endringer som krever endringsvedtak/ny godkjenning (endring av ansvarsrett etc) kr. 2.200,-.	Endringer som krever endringsvedtak/ny godkjenning (endring av ansvarsrett etc) kr. 2.200,-.
9. Lokal godkjenning av ansvarsrett for foretak	Utgått	Utgått
10. Saksbehandlingsgebyr utslippssaker	For hvert anlegg: Søknad om utslippstillatelse for anlegg som ikke overstiger 15 PE kr. 3.250,-. Søknad om utslippstillatelse for anlegg som overstiger 15 PE kr. 5.530,-. Mindre endring av utslippstillatelse for anlegg som ikke overstiger 15 PE kr. 1.100,-. Mindre endring av utslipps-tillatelse for anlegg som overstiger 15 PE kr. 2.200,- I tillegg kommer gebyr for behandling etter pbl: Nytt anlegg: kr. 3.000,-. Endring: kr. 1.620,-.	For hvert anlegg: Søknad om utslippstillatelse for anlegg som ikke overstiger 15 PE kr. 5.850,-. Søknad om utslippstillatelse for anlegg som overstiger 15 PE kr. 9.880,-. Mindre endring av utslippstillatelse for anlegg som ikke overstiger 15 PE kr. 2.000,-. Mindre endring av utslipps-tillatelse for anlegg som overstiger 15 PE kr. 4.000,- I tillegg kommer gebyr for behandling etter pbl: Nytt anlegg: kr. 6.000,-. Endring: kr. 2.900,-.
11. Sakkyndig bistand	Kommunen kan engasjere sakkyndig bistand for nødvendige vurdering av søknader og gjennomføring av kontroll av statiske beregninger, ventilasjons-anlegg og brannteknisk vurdering m.m. Kostnader for slik bistand belastes tiltakshaver. Tiltakshaver varsles på forhånd.	Kommunen kan engasjere sakkyndig bistand for nødvendige vurdering av søknader og gjennomføring av kontroll av statiske beregninger, ventilasjons-anlegg og brannteknisk vurdering m.m. Kostnader for slik bistand belastes tiltakshaver. Tiltakshaver varsles på forhånd.
	Prøver det som er nødvendig for å skaffe til veie de opplysninger kommunen	Prøver det som er nødvendig for å skaffe til veie de opplysninger kommunen

	finner nødvendig for å behandle byggesaken, kan etter avtale med tiltakshaver utføres for tiltakshaverens regning.	finner nødvendig for å behandle byggesaken, kan etter avtale med tiltakshaver utføres for tiltakshaverens regning.
12. Behandling av private planforslag	For behandling av private forslag til reguleringsplaner betales kr 27.200,- for normale planer, og kr. 34.200,- for omfattende planer/planer med planprogram.	For behandling av private forslag til reguleringsplaner betales kr 27.200,- for normale planer, og kr. 34.200,- for omfattende planer/planer med planprogram.
	For behandling av bebyggelsesplan, og mindre vesentlig planendring betales kr 7.050,- for saker delegert rådmann, og kr. 14.200,- for saker med politisk behandling.	For behandling av bebyggelsesplan, og mindre vesentlig planendring betales kr 7.050,- for saker delegert rådmann, og kr. 14.200,- for saker med politisk behandling.
	For behandling av plan-forespørsel i det faste utvalg for plansaker, og private forslag til mindre vesentlige reguleringsendringer betales kr 4.180,-.	For behandling av plan-forespørsel i det faste utvalg for plansaker, og private forslag til mindre vesentlige reguleringsendringer betales kr 4.180,-.
	Det forutsettes at ferdig vedtatt plan leveres kommunen i digitalt format, og at planens kartdata er i SOSI-format (nivå 4). Der dette ikke er tilfelle og planen må skannes, påkommer et tilleggsgebyr på kr 3.980,-.	Det forutsettes at ferdig vedtatt plan leveres kommunen i digitalt format, og at planens kartdata er i SOSI-format (nivå 4). Der dette ikke er tilfelle og planen må skannes, påkommer et tilleggsgebyr på kr 3.980,-.
	Gebyrene innbetales etter 2. gangs behandling i det faste utvalget for plansaker og kommunestyret. Utgifter til offentlige registreringer i forbindelse med reguleringsplan eller bebyggelsesplan, dekkes av regulanten (for eksempel befaring etter lov om kulturminner og lignende). Regulanten skal varsler på forhånd.	Gebyrene innbetales etter 2. gangs behandling i det faste utvalget for plansaker og kommunestyret. Utgifter til offentlige registreringer i forbindelse med reguleringsplan eller bebyggelsesplan, dekkes av regulanten (for eksempel befaring etter lov om kulturminner og lignende). Regulanten skal varsler på forhånd.

13. Behandling av fradelingsaker etter plan- og bygningsloven	Deling av grunneiendom, 1 ny eiendom kr 2.700,-. Pr. ny eiendom utover 1 kr 1.620,-.	Deling av grunneiendom, 1 ny eiendom kr 2.700,-. Pr. ny eiendom utover 1 kr 1.620,-.
14. Saker behandlet av formannskapet/det faste utvalg for plansaker	Dispensasjon fra lov, forskrift eller vedtatt arealplan/reguleringsplan (PBL § 19-2). kr 7.000,-. Mindre prinsipielle dispensasjonssaker behandlet av rådmann kr. 4.550,-.	Dispensasjon fra lov, forskrift eller vedtatt arealplan/reguleringsplan (PBL § 19-2). kr 7.000,-. Mindre prinsipielle dispensasjonssaker behandlet av rådmann kr. 4.550,-.
15. Spesielle forhold – gebyr for medgått tid	Ved særlige tilfeller hvor det ikke er naturlig å beregne gebyr etter de foranstående satser (urimelig lavt gebyr i forhold til tidsforbruk ved behandlingen) legges antall timeverk til grunn. Følgende satser skal nyttes: Kontorarbeid – enkeltperson pr. time: kr 1.000,-. Feltarbeid – enkeltperson pr. time: kr 1.560,-. Feltarbeid – målelag pr. time: kr 2.960,-.	Ved særlige tilfeller hvor det ikke er naturlig å beregne gebyr etter de foranstående satser (urimelig lavt gebyr i forhold til tidsforbruk ved behandlingen) legges antall timeverk til grunn. Følgende satser skal nyttes: Kontorarbeid – enkeltperson pr. time: kr 1.700,-. Feltarbeid – enkeltperson pr. time: kr 2.540,-. Feltarbeid – målelag pr. time: kr 4.820,-.
	I særlige tilfeller (urimelig høyt gebyr i forhold til tidsforbruk ved behandlingen) kan rådmannen eller den han bemyndiger, etter søknad redusere gebyret.	I særlige tilfeller (urimelig høyt gebyr i forhold til tidsforbruk ved behandlingen) kan rådmannen eller den han bemyndiger, etter søknad redusere gebyret.
16. Seksjonering	For behandling og registrering av eiendomsseksjonering betales et utgangsgebyr på kr 4.420,-. I tillegg betales et gebyr for hver seksjon på kr 1.100,-.	For behandling og registrering av eiendomsseksjonering betales et utgangsgebyr på kr 7.180,-. I tillegg betales et gebyr for hver seksjon på kr 1.800,-.
17. Ulovlige tiltak og pålegg etter plan- og bygningsloven	For kommunens arbeid med ulovlig byggesak skal det betales gebyr på kr 5.530,-. I tillegg kan kommunen kreve dekning av sine kostnader til sakkyndig bistand	For kommunens arbeid med ulovlig byggesak skal det betales gebyr på kr 9.880,-. I tillegg kan kommunen kreve dekning av sine kostnader til sakkyndig bistand
18. Gebyr for sakkyndig bistand	Kommunen kan i særlige tilfeller rekvirere sakkyndig bistand for å gjennomføre	Kommunen kan i særlige tilfeller rekvirere sakkyndig bistand for å gjennomføre

	nødvendig tilsyn i samsvar med reglene i plan- og bygningslovens §§ 33-1 og 25-2 andre ledd. For slik sakkyndig bistand kreves et tilleggsgebyr i tillegg til konsulentutgifter på kr. 1.850,-.	nødvendig tilsyn i samsvar med reglene i plan- og bygningslovens §§ 33-1 og 25-2 andre ledd. For slik sakkyndig bistand kreves et tilleggsgebyr i tillegg til konsulentutgifter på kr. 3.050,-.
19. Tillegg for mangelfull søknad	Kr. 1.100,- i gebyr i saker hvor det blir merarbeid på grunn av mangelfull søknad. Dvs. i saker hvor det må skrives brev til søker/ tiltakshaver om tilleggsdokumentasjon. Dette gjelder også saker hvor estetikk er dårlig dokumentert og hvor det er nødvendig med befaring før søknaden behandles.	Kr. 2.000,- i gebyr i saker hvor det blir merarbeid på grunn av mangelfull søknad. Dvs. i saker hvor det må skrives brev til søker/ tiltakshaver om tilleggsdokumentasjon. Dette gjelder også saker hvor estetikk er dårlig dokumentert og hvor det er nødvendig med befaring før søknaden behandles.
20. Avgjørelser eller uttalelser fra andre myndigheter	For innhenting av tillatelse, samtykke eller uttalelse fra annen myndighet etter plan- og bygningslovens § 21-5 kreves et gebyr pr. myndighet på kr. 1.400,-.	For innhenting av tillatelse, samtykke eller uttalelse fra annen myndighet etter plan- og bygningslovens § 21-5 kreves et gebyr pr. myndighet på kr. 2.600,-.
Gebyrer for arbeider etter matrikkellov i Tolga kommune	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
1. Gebyrer	Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens § 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger:	Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens § 32, forskriftene § 16) fastsettes som følger:
1.1 Oppretting av matrikkelenhet		
1.1.1 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn. Oppretting av grunneiendom og festegrunn	areal fra 0 – 500 m² kr 14.720,-. areal fra 501 – 2000 m² kr 16.950,-. areal fra 2001 m² – økning pr. påbegynt da. kr 1.200,-.	areal fra 0 – 500 m² kr 23.920,-. areal fra 501 – 2000 m² kr 27.550,-. areal fra 2001 m² – økning pr. påbegynt da. kr 2.000,-.
1.1.2 etablering av matrikkelenhet. Etablering av grunneiendom og festegrunn a) Areal fra 0-500 m2: b) Areal fra 501-2000 m2:	Kr 14.720,- Kr 16.950,- Kr 1.200,-	Kr 23.920,- Kr 27.550,- Kr 2.000,-

c) Areal fra 2001 m2 – økning pr. påbegynt daa inntil 10 daa. d) Over 10 daa etter medgått tid, minstegebyr: Punktfeste innmålt:	Kr 24.450,- Kr 8 900,-	Kr 39.750,- Kr 14 500,-
1.1.3 Oppmåling av uteareal på eierseksjon	Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon areal fra 0 – 50 m² kr 6.000,-. areal fra 51 – 250 m² kr 9.170,-. areal fra 251 – 2000 m² kr 16.970,-. areal fra 2001 m² – økning pr. påbegynt da. Kr 1.200,-.	Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon areal fra 0 – 50 m² kr 10.000,-. areal fra 51 – 250 m² kr 14.900,-. areal fra 251 – 2000 m² kr 27.560,-. areal fra 2001 m² – økning pr. påbegynt da. Kr 2.000,-.
1.1.4 Oppretting av anleggseiendom	Gebyr som for oppretting av grunneiendom. volum fra 0 – 2000 m³ kr 16.970,-. volum fra 2001 m³ – økning pr. påbegynt 1000m3. kr 1.200,-.	Gebyr som for oppretting av grunneiendom. volum fra 0 – 2000 m³ kr 27.560,-. volum fra 2001 m³ – økning pr. påbegynt 1000m3. kr 2000,-.
1.1.5 Registrering av jordsameie etter medgått tid med minstegebyr	Kr 3.115,-	Kr 3.219,-
1.2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning. Etablering av ny matrikkelenhet.	Kr 3.115,-	Kr 5.060,-
1.2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering	utgått	Utgått
1.3 Grensejustering og makeskifte		
1.3.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie: a) areal fra 0-250 m2 b) areal fra 251-500 m2 Anleggseiendom: a) Volum fra 0-250 m3 b) Volum fra 251-1000 m3 Arealoverføring: Grunneiendom, festegrunn og jordsameie: a) Areal fra 0-250m2 b) Areal fra 251-500 m2	Kr 4.770,- Kr 5.890,- Kr 4.770,- Kr 5.890,- Kr 12.100,- Kr 16.970,-	Kr 7.750,- Kr 9.570,- Kr 7.750,- Kr 9.570,- Kr 19.700,- Kr 27.560,-

c) Arealoverføring pr nytt påbegynt 500 m2 medfører en økning av gebyret på: Anleggseiendom: a) Volum fra 0-250 m3 b) Volum fra 251-500 m3 c) Volumoverføring pr nytt påbegynt 500m3 medfører en økning i gebyret på	Kr 2.400,- Kr 12.100,- Kr 16.550,- Kr 2.400,-	Kr 4.000,- Kr 19.700,- Kr 26.900,- Kr 4.000,-
1.5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning: a) For inntil 2 punkter b) For overskytende grensepunkter, pr. punkt	Kr 4.200,- Kr 1.200,-	Kr 7.000,- Kr 2.000,-
1.6 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter a) For inntil 2 punkter b)For overskytende grensepunkter, pr. punkt	Kr 5.350,- Kr 1.820,-	Kr 8.700,- Kr 2.960,-
Matrikkelforbedring: Klarlegging, merking og måling av grenser for eiendom som ligger i matrikkelen, men som <u>ikke</u> er kartlagt (eller kun kartlagt som sirkeleiendom) a) For inntil 2 punkter b) For overskytende grensepunkter, pr. punkt	Kr 2.230,- Kr 550,-	Kr 3.630,- Kr 900,-
1.7 Privat grenseavtale: a) For inntil 2 punkter eller 100 m grenselengde b) For hvert nytt punkt eller påbegynt 100 m grenselengde	Kr 3.115,- Kr 575,-	Kr 5.060,- Kr 935,-
1.8 Urimelig gebyr	Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt	Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt

	til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjons-sjefen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr. Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunngitt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.	til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjons-sjefen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr. Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunngitt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.
1.9 Betalingstidspunkt	Gebyret kreves inn forskuddsvis.	Gebyret kreves inn forskuddsvis.
1.10 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken	Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.	Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.
1.11 Utstedelse av matrikkelbrev	Matrikkelbrev inntil 10 sider kr 225,- Matrikkelbrev over 10 sider kr 400,- Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.	Matrikkelbrev inntil 10 sider kr 175,- Matrikkelbrev over 10 sider kr 350,- Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.
1.12 Merkemateriell	Utgifter til nødvendig merkemateriell for grenser og annet er inkludert i ovennevnte priser	Utgifter til nødvendig merkemateriell for grenser og annet er inkludert i ovennevnte priser
1.13 Kostnader for saksbehandling og tinglysing	Kostnader for saksbehandling og tinglysing kommer i tillegg til ovennevnte priser.	Kostnader for saksbehandling og tinglysing kommer i tillegg til ovennevnte priser.
1.14 Uttrekk og utlevering av eiendomsopplysninger	Eiendomsinfo eks. økonomi: kr. 1.750,-. Eiendomsinfo inkl. økonomi: kr. 2.170,-. Kun økonomi: Kr. 420,-.	Eiendomsinfo eks. økonomi: kr. 2.850,-. Eiendomsinfo inkl. økonomi: kr. 3.530,-. Kun økonomi: Kr. 700,-.
Gebyrer for avløp, septikkslam og renovasjonsgebyr	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Avløp	**Satser før mva**	**Satser før mva**
Abonnementsgebyr	Kr 1.528,-	Kr 1.562,-
Avløpsgebyr fritidshus	Kr 1.900,-	Kr 2.000,-
Avløpsgebyr driftsbygninger m/melkeproduksjon	Kr 3.800,-	Kr 3.900,-

Avløpsgebyr driftsbygninger uten melkeproduksjon	Kr 1.900,-	Kr 2.000,-
Avløpsgebyr næring 400 m³	Kr 15.680,-	Kr 16.040,-
Avløpsgebyr næring 500 m³	Kr 19.600,-	Kr 20.100,-
Avløpsgebyr bolig <80m² (150 m³)	Kr 5.715,-	Kr 5.845,-
Avløpsgebyr bolig 80- 120 m²(200 m³)	Kr 7.620,-	Kr 7.800,-
Avløpsgebyr bolig >120m²(300 m³)	Kr 11.435,-	Kr 11.690,-
Avløpsgebyr etter vannmåler pr m³	Kr 40,-	Kr 40,-
Tilknytningsgebyr avløp	Kr 11.044,- uansett størrelse. Knausvola hyttefelt egen avtale	Kr 11.044,- uansett størrelse. Knausvola hyttefelt egen avtale
Slamrenovasjon	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Slamgebyr, tømming hvert 2.år	Kr 1.340,-	Kr 1.480,-
Slamgebyr, tømming hvert 4.år	Kr 670,-	Kr 740,-
Slamgebyr, tømming hvert år	Kr 2.680,-	Kr 2.960,-
Slamgebyr fritidsbolig	Kr 670,-	Kr 740,-
Minirenseanlegg og tette tanker	Kr 670,-	Kr 740,-
Renovasjon	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Renovasjonsgebyr, standardabonnement	Kr 3.182,-	Kr 3.478,-
Renovasjonsgebyr, fritidsbolig	Kr 796,-	Kr 824,-
Renovasjonsgebyr, miniabonnement	Kr 2.540,-	Kr 2.840,-
Vann	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
Person	Kr 1.990,-	Kr 2.100,-
Kyr	Kr 500,-	Kr 600,-
Kviger/kalv	Kr 200,-	Kr 300,-
Hest	Kr 500,-	Kr 600,-
Sau/Hjort	Kr 130,-	Kr 140,-
Vannmåler	Kr/m^3 34,-	Kr/m^3 34,-
Abonnement	Kr 967,-	Kr 1.021,-
Tilknytningsavgift	Kr 15.120,-	Kr 15.960,-
Husleie boliger og leiligheter	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
.	Husleien prisjusteres i samsvar med endring i konsumprisindeksen i tida etter siste leiefastsetting.jf. husleieloven §4-2. Nye kontrakter inngås i henhold til retningslinjer i boligplan.	Husleien prisjusteres i samsvar med endring i konsumprisindeksen i tida etter siste leiefastsetting.jf. husleieloven §4-2. Nye kontrakter inngås i henhold til retningslinjer i boligplan.

Kommunale vigsler	**Satser 2019:**	**Nye satser 2020:**
	Ved vigsler utenfor kommunehuset og /eller utenfor normalarbeidstid, og ved vigsel av innbyggere fra andre kommuner, fakturer kommunen brudeparet for kostnader som påløper ved vigselen med en timesats på kr 585,- pr påbegynte time regnet fra vigslerens avreise fra bopel til vigsleren er hjemme igjen. Vigslerens kjøreutgifter faktureres med statens satser for km. godtgjørelse.	Ved vigsler utenfor kommunehuset og /eller utenfor normalarbeidstid, og ved vigsel av innbyggere fra andre kommuner, fakturer kommunen brudeparet for kostnader som påløper ved vigselen med en timesats på kr 620,- pr påbegynte time regnet fra vigslerens avreise fra bopel til vigsleren er hjemme igjen. Vigslerens kjøreutgifter faktureres med statens satser for km. godtgjørelse.

Foto: Randi Ane Storhaug